

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sacri sacerdotij defensio co[n]tra Lutheru[m]

Fisher, John

Coloniæ, 1525

VD16 F 1240

Congressvs Tertivs

urn:nbn:de:hbz:466:1-30878

CONGRESSVS SECVNDVS

Corollarium
primum

Secundum

Tertium.

¶ Porro uictima, qua praecipue deū placaturi sint, altaris ē sacrificiū, quo secundū ordinē Melchisedech sub panis & uini specie, corpus & sanguinē Christi iugiter offerunt. Iā opinor dilucidū est, corruisse funditus, id quod tanto uerborum strepitu tantaq; iactantia Lutherus se statuisse gloria, nempe q̄ nullo prorsus alio sacerdote et mediatore plebi sit opus praeter Christū. Corruit & istud, q̄ sibi christianus quisq; sufficiat ut seipsum doceat, & caetera peragat quaecunq; faciunt sacerdotes. Corruit demū & aliud, q̄ uidelicet functiones aliae quae non sunt toti populo cōmunes, humanis mendacijs & satanicis adinventionibus erecte sint. Nam ex iā dictis axiomatis perspicuū opinor omnibus est, q̄ horū officii quos interea sequestres & interuētores in Christū & gregē appellare licet, non humano cōmento sed Christi & sacri spiritus institutione diuinitus excogitatum est. Et haecenus pro secundo cōgressu dicta sufficiant.

CONGRESSVS TERTIVS

.I.

Am superest ut tertio tandē congressu Lutherū similiter impetamus, quo fiet apertū, habere Lutherū nihil, aut ex scripturis, aut ex orthodoxorū testimonijs, quod suā hāresim confirmet, Scripturas itaq; per eū adductas quēadmodum in seriem digerunt ita singulas ordine suo refellemus.

Docere primū nitit̄ unū & solū nobis esse Christi sacerdotiū quo ipse obtulit sese pro nobis & nos omnes secū. Ad q̄d probādū adducit primū illud Petri tertio. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, ut nos offerret deo, mortificatus quidē carne uiuificatus aut spiritu

Respondemus nihil in his uerbis obscuritatis esse. Propter hoc em̄ Christus seipsum pro peccatis nostris uictimā obtulit patri, iustus pro iniustis, nō q̄ tū identidē nos hostiā immolasset, qui nondū eramus, sed magis ut in posterū (quū praecipis eius paruerimus) nos patri suo uere iustificatos exhiberet quod sane futurū est, si nos ipsos a pristinae uitae prauis cupidī

Hostia effici-
mur probita-
te nostra

ta tibus puros & illibatos custodierimus. At nihil istud obstat
q̄ interim per sacerdotes pascamur, gubernemur, erudiamur,
imo per eorū pro nobis impensam curā & solitudinē, ut illi
bati puriq̄ seruemur, longe facilius & efficacius proueniet

¶ Subiūgit huic & aliud Pauli testimoniū ad Heb. x. Vna
eī oblatione consummauit in æternū sanctificatos.

Non opinor his uerbis, Lutherus intelligit omnē christia-
nū, quantūuis peccator fuerit, nihilominus per hanc oblatio-
nē semel factā sanctificatū esse. Nam certū est innumeros ex

II
Qui sanctificē
tur pro obla-
tione Christi

christianis, æternis supplicijs fore mancipandos. Solū igit̄ hi,
per hanc oblationē haud dubie sanctificant̄, quibus meritū hu-
ius oblationis per ecclesiæ sacramenta cōmunicant̄. Nā liqui-
do constat. eū qui nolit baptizari, quū data fuerit opportuni-
tas, nunq̄ huius oblationis participē fore. Et quēadmodū ba-

Sacramenta
sunt recōcila-
tionis media.

ptissimi sacramentū mediū quoddā est, quo nobis illius oblatio
nis uirtus conciliaf, ita & sacrificiū altaris aliud est, quod sane
quoties agit̄ illā olim in cruce factā oblationē nobis annunci-

at. Quā igit̄ per Christū olim una fuisset oblata uictima, quæ
pro peccatis innumeris sufficit ad placandū patrē, eadem nihi-

Sacrificio al-
taris reiterat̄
uictima Chr̄i

lominus renouaf, quoties in altari mysteria corporis & sang-
uinis Christi celebrant̄, de qua re, tam in libello, quo pro illu-

strissimorege, Lutheri maledictis dudū respondimus, q̄ etiā
paulo post copiose differemus. Quū eī omnes cotidie pecca-

mus, & iā longe grauius post illā semel oblatā uictimam, non
minus est nobis hostia quædā necessaria q̄ olim fuerat, quan-

doquidē & nunc multo grauiora nostra peccata. Quāq̄ igit̄
Christus ipse non iterato pro nobis moriatur, tamen ut mor-

tis eius semel perpeffe meritū, nobis ubi peccauerimus iterū
accōmodef, oportet ipsum altaris sacrificiū crebrius renouari
Idq̄ fit per istos quos ante diximus inter Christū & plebē se-

questros et interuētores. Quocirca nec ex his testimonijs re-
cte quisq̄ inferat, q̄ nullos oportet alios inter Christū & ple-
bem sacerdotes esse medios.

¶ Porro quū ex dictis testimonijs subinde colligere molia-
tur, q̄ hoc sacerdotiū Christi spirituale sit, & christianis om-
nibus cōmune. Omnes eī (inquit) eodē quo Christus sacer-

III

G

CONGRESSVS TERTIVS

„ dotio sacerdotes sumus, qui Christiani, id est filij Christi sum
 „ mi sacerdotis sumus.

Sacerdotiū
 duplex

Respondemus, q̄ q̄ ex ipsis testimonijs id minime cōficiat
 q̄d colligere studet, cōcedimus tñ hoc ip̄m, Neq; em̄ oportet
 ut eodē sacerdotio penitus quo Chr̄s ipse sacerdos est, quisq;
 de plebe sacerdos itē sit. Nam de Christo cōplura dicunt, que
 non competunt in singulos Christianos secundū omnē mo-
 dū quo tribuunt & Christo. Cōcedimus igit̄ illud aliquo mo-
 do uerū esse, nimirū q̄ sibi ipsi quisq; chr̄ianus sacerdos dici po-
 test, uti supra diximus. Veruntamen præter hoc sacerdotium
 quod singulis est cōmune, dilucidū est ex antedictis, oportere

Sacerdotiū
 peculiare

sacerdotiū aliud peculiare quoddā esse, quo fungunt̄ hi, qui p
 eccl̄iæ p̄sides legitime uocant̄, instituūt, mittūt, qui nō sibi dū
 taxat sacerdotes sunt, sed populo, cui p̄ iustā p̄sunt uocationē

“ ¶ Sequitur. Neq; nobis ullo prorsus alio sacerdote & me-
 “ diatore opus est præter Christū. Quū omnis sacerdos in hoc
 “ assumat, teste ap̄lo Hebr. 5. ut pro populo oret, & populū do-
 “ ceat. At christianus quisq; per seipsum orat in Christo, habēs
 “ per ipsum, ut Roma. 5. dicit accessum ad deū. Sicut promisit
 “ Esaia. 65. Eritq; anteq̄ clament ego exaudiā, adhuc illis lo-
 “ quentibus ego audiam. Sic & per seipsum a deo docent̄, pro-
 “ mittente Esaia. 54. Et dabo uniuersos filios tuos doctos a do-
 “ mino. Et Hier. 31. Non docebit unusquisq; fratrem suū & u-
 “ nusquisq; proximū suū dicens. Cognosce dñm, omnes em̄ sci-
 “ ant me a minore usq; ad maximū. Et Esaia. xi. dicit. Repleta
 “ est terra scientia dñi, sicut aquæ maris operientis. Hinc Chri-
 “ stus Iohan. 6. appellat eos θεοδιδάκτους. Est scriptū in prophe-
 “ tis. Et erūt omnes docibiles dei. His testimonijs putat Luthe-
 “ rus, & affirmare non ueret, euacuatū esse sacerdotiū uisibile,
 “ quū hæc duo, nimirū orare & docere, præcipua sint sacerdo-
 “ tū officia, quæ nunc, ut iactat, christiano cuiq; monstrata sunt
 “ esse communia.

pastores præter
 christū sunt
 essarij
 an. 27.

Ego uero ut non dubito priores scripturas ueras esse, ita
 compertissimū habeo, Lutherū falsa illarū interpretatione se-
 ctatoribus suis imposuisse. Nā si non esset populo christiano
 pastor quispiam præter Christū necessarius, frustra Christus

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXVI

adiurasset Petrū, ut si se amaret, oues pasceret suas. Quod & serio fecisse tradit, illū adiurans tertio. At quid opus fuisset, ut I. Petri. 5.
Petrus oues Christi pasceret, si præter Christum alio doctore non eguissent. Frustra quoq; Petrus hortatus fuisset, presbyteros pascere gregē dei, promittentes ut quū princeps pastor apparuerit, immarcessibilē gloriæ coronā perciperent. Et hic uides lector Christū alios habere sub se pastores, quorum officium est gregem illius pascere, alioqui non illum appellasset Petrus principem pastorum.

Sed & frustra Paulus Timotheū fuisset obtestatus & tā seueriter. Obtestor (inquit) ego corā deo & dño Iesu Christo q̄ iudicaturus est uiuos & mortuos in apparitione sua, prædica sermonē, insta tēpestiue, argue, increpa, exhortare cum omni lenitate & doctrina, Deniq; nec idem Paulus Titum tam diligenter admonuisset oportere episcopum non solum esse tenacem eius qui secundum doctrinam est fidelis sermonis, uerū etiam potentem ut exhortetur per doctrinam sanam & cōtra dicentes conuincat. z. Timo. 4. Tit. I.

Quis iā ex his non palā intelligit necessarios esse pastores in ecclesia dei, quorū officium est erudiendo chriano gregi diligenter inuigilare. Quāobrē & dilucidū est priores scripturas partim primordia nascētis ecclie spectare, qñ spūs scūs uisibiliter in singulos descēderat, & erant oēs a spū docti, partim future gloriæ statū, quēadmodū interpretibus uisus est magis, quū illic remoto quilibet uelamine palā ab ipso deo cuncti docebimur. Cæterū hoc intermedio tpe, quo iā (ut Paulus ait) a dño pergrinamur, necessum est, ut unaquæq; cōgregatio suū habeat pastore, qui uerbo pariter & exēplo subditū sibi gregē pascat & regat. Nec repugno tamē quin omnis conatus eius qui exterius docet, irritus erit, nisi spiritus sanctus interius cor illustrat. Cæterū hæc illustratio quanq̄ in apostolis, & in ipsius ecclie summatibus copiosa fuisset, & abunde sibi sufficiens absq; doctore quouis alio, nō tamen pari mēsurā donatur omnibus sed pro maxima hominū parte usq; adeo tenuis est, ut citra doctoris alteri operā haudquaq̄ sufficiat, Id qd̄ ex illis que supra disseruimus, opinor, tam apertum est, ut nullis opus sit alijs

Pastoris officium.

z. Corin. 1.

Doctoribus opus est in ecclesia

CONGRESSVS TERTIVS

fulciri testimonijs. Cæterū ut apertius intelligamus Luther^o
nihil suffragari scripturas, q̄s attulit, eas p̄ ordinē dissoluemus

PRIMA SCRIPTVRA,

V

“
“

D Roma. quinto sic ait. Per Christum habemus
accessum ad deum.

Lutherus lace
rat Pauli au
thoritatem

Intercessorib⁹
opus est

Paulus aliorū
p̄ces optat

Jacobi. r

Respondemus. Paulus hoc nō dicit, sed ita. Per
Christū habemus accessum per fidē in gratiā istā
in qua stamus. Neq; em̄ Paulus illic molit, q̄ habeat quisque
christianus accessum ad deū, sed q̄ per Christi fidē habuimus
aditū in gratiā in qua stamus, quod sane uerissimū est. Nec in
ficiamur tamē, quin possit quisq; christianus per seipsum pre
cari deū, q̄q̄ istud non urgeāt ip̄a Pauli uerba. Sed nec ex illo
protinus inferē, q̄ nullo profus alio quouis egeat intercessore
Nā Paulus profecto, si quisq; alius id facere potuit, per seip
sum accedere ad deū nihil uerebat, & tamen ipse nec semel ali
orum preces sibi necessarias esse ducit. Sic enim ad Roma. 15.
scribit. Obsecro uos fratres per dñm Iesum Christū, & per di
lectionē spūs ut me laborātē adiuuetis precationibus pro me
ad deū. Rursum. 2. ad Cor. 1. Simul (inquit) adiuuantibus uo
bis per deprecationē pro nobis, ut deus aperiat nobis ostium
sermonis, ut loquamur mysteriū Christi. Et ad Ephe. 6. Vi
gilantes cū omni sedulitate & deprecatione pro omnibus san
ctis & pro me, ut mihi detur sermo in apertione oris mei cū li
bertate, ut notū faciā mysteriū euangelij mei. Ecce paulus qui
spiritu sancto plenus fuerat, alioq; tamen preces opus habere
se se testabat. Quare multo magis alij, qui nondū parē cū Pau
lo grām consecuti sunt, intercessoribus indigent. Alioqui fru
stra iacobus esset hortatus, ut quū quis e christianis infirmare
tur accerseret ecclesiæ presbyteros, ut precationes pro eo fa
cerent. Sed in re satis aperta nimis laboramus.

VI

“
“

SECUNDA SCRIPTVRA
Icut promisit Esaia. 65. Eritq; anteq̄ clament ego
exaudiā, adhuc illis loquentibus ego audiam
Respondemus. Etsi nō omnia, multa certe quæ
in ipso capite leguntur, nō possunt aliter accipi, q̄
pro beatitudinis æternæ statu, quēadmodū illud quod paulo

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXVII

ante scribit, Ecce ego facio Hierusalē & populū meū læticiā & exultabo super Hierusalem & lætabor super populo meo. Et nō audietur in ea ultra uox fletus & uox clamoris, neq; s̄ et ibi ultra immaturus & senex qui non impleat tēpus suum. Hæc profecto de terrena Hierusalē neque ūt intelligi.

Sed ut donemus Luthero istud sic accipiendū esse, non ex eo tamen inferi, q̄ non alio sit opus intercessore præter Christū. Nā si nunc hoc tēpore peregrinationis nostræ, sic unicui q̄ sufficiat sua p̄catio, ut nullo sit opus alio mediatore, sed quis q̄ christianus anteaq̄ clamauerit, exaudiatur, incassum Paulus Romanorū tam iugē fecit mentionē, semper in precibus suis Roma, I. orans, ut aliquando uolente deo prosperū iter sibi contingeret ut ad illos ueniret. Incassum pro Thessalonicensibus orat z. Thessa. I. indefinenter, ut dignos eos deus habeat uocatione sua. Incassum Timotheū hortat, ut ante omnia deprecationes, obsecrationes, interpellationes, gratiarū actiones pro omnibus hominibus, pro regibus & omnibus in eminētia cōstitutis, ut placidā & quietā uitā degamus. Incassum deniq; mentionē eiusdē Timothei facit inter precandū, atq; id citra ullā intermissionē noctu dieq; Manifestū est igit & aliorū orationes nobis conducere posse, nec sufficere cuiq; precationē suā, neq; semp exaudiri quēq; priusq̄ ad deū ipse clamauerit. Et ut iuari quis q̄ potest aliorū precationibus, ita potest & per alios doceri q̄ q̄, tametsi Lutherus contendat unumquemq; per seipsum a deo doceri. Id quod nos, si tamen ad sanum sensum intelligatur, non negamus. Superius enim diximus q̄ irritus erit conatus eius qui docet exterius, nisi cor interius illustretur a deo. Sed hæc illustratio quum non pari mensura sit impertita singulis, in multis usq; adeo tenuis est, ut sine quouis alio doctore non semper ualde proficiant.

Cæteræ scripturas quibus Lutherus probare conat, neminē christianū alio præter seipsum iugere doctore, iam audiam? VII.

TERTIA SCRIPTURA, Esa. 54

T dabo uniuersos filios tuos doctos a domino. Certū est ex hoc. 54. capite pariter & . 65. de quibus supra nonnihil diximus, Iudæos errorem

CONGRESSVS TERTIVS,

Lactantiij
error

contraxisse de mille annis hic in terra præsente Christo cū omni uoluptate carnaliter peragēdis. Quē errorē tāetsi nōnulli christianorū & præsertim Lactantius approbasse uideant, im probari tamen a cæteris quis nam est qui ignoret. Sunt enim in utroq; capite quædā scripta, quę torqueri nullo pacto queant, ad præsentis uitę statum. Quemadmodū & illud est Esa. 65. de quo prius diximus. Et non audietur in ea ultra, uox fletus & uox clamoris. Non erit ibi amplius infans dierum & senex qui non impleant dies suos. Ista nusq; nisi in futura uita cōplebuntur. Similiter & . 54 . quod scribitur. Sicut in diebus Nohe istud mihi est, cui iurauī ne inducerem aquas diluuii ultra super terram, sic iurauī ut non irascat tibi & non increpate. Istud certe, quantum ad præsentem statum attinet, intelligi non potest, quum iam nemo sit qui non peccet, neq; sit quisquam cui, dum ultro peccat, non irascatur deus. Et rursum illud. Ecce ego sternam per ordinem lapides tuos, & fundabo te in Saphiris, & ponā in iaspidem propugnacula tua, & portas tuas in lapides sculptos, & omnes terminos tuos in lapides desyderabiles. Hęc magis respondent his, quę de cœlesti ciuitate Iohannes in Apocalypsi uidet, cuius fundamenta describit omni lapide precioso ornata. Fundamentum (inquit) primum iaspis, secundum saphirus, tertium calcedonius, quartum smaragdus, quintum sardonix, sextum sardius, septimū chrysolitus, octauum berillus, nonū topazius, decimū chrysoloprasus, undecimū hyacynthus, duodecimum amethystus. Certū est igitur illa duo Esaię capita, de futurę glorię statu debere intelligi, nimirum quando lachrymam absterget deus a suorum oculis, & mors ultra non erit, neq; luctus, neque clamor, neq; dolor erit ultra quemadmodū in Apocalypsi traditur. Tunc bauddubie uerum erit, q̄ in ea ciuitate nō audietur ultra uox fletus & uox clamoris, neq; erit ibi ampli⁹ infans dierū, & senex qui nō impleant dies suos. Nemo peccabit, neq; cuiq; illic irasceat, aut quęq; increpabit deus. Nihil illic sordabit, sed instar gemmarum tota illa ciuitas fulgebit & radiabit ubiq;. Nec deniq; tū alio quouis opus erit doctore, citra deum in q̄ p̄spicient oia. Quāobrē & tūc uniuersę ecclię filij docebūnt

Apoca. 21.

Apo. 21.

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXVIII

a dño, & multitudo pacis erit eis, atq; in iustitia stabiliēti. Ista nemo nō intelligit q̄ procul absint a pluribus, qui sub militan- tis ecclesiæ statu uitā agunt & uere credunt. Nunc em̄ etsi q̄- dam sint, qui doceant a dño, & qui multitudine pacis fruant, sintq; in iustitia firmati, Palā tamen est ea nequaq; singulis cō- uenire. Nam complures ex his qui fidem habent, ob quam & Luthero sunt ecclesiæ filij, neq; tamen pacis multitudine fru- unt neq; in iustitia stabiliti sunt, quum ab utraq; se penume- ro decidant. Hactenus itaq; pro duabus illis scripturis, quas e- 65. simul & 54. Esaiæ produxit, responsum est.

QUARTA SCRIPTURA Hier. 31. VIII

Non docebit unusquisq; fratrem suū & unusquisque proximum suū dicēs. Cognosce dñm. Oēs em̄ sciēt me a minori usq; ad maximū. Sic em̄ in Hieremia scribitur. Et non docebunt ultra unusquisq; proximum suum &c.

Quæ scriptura tamen si quadamtenus in ipso dilapsu spiritus sancti super discipulos in unū congregatos uera fuisset, plenā tamen & integram ueritatem non habebit, nisi pro statu gloria, atq; id quidē non solum ob id, q̄ neget ulterius proximum a proximo docendū, uerū etiam ob id, quod subditur. Et peccati eorū non ero memor amplius. Nam quis dubitat, quin ex his, qui fidem acceperunt pleriq; pro peccatis suis damnandi sint. Quomodo ergo fiet q̄ citra legis nouæ dationē, nō erit deinceps peccatorū memor deus. Sed & si profus uerū sit, q̄ nemo proximum suum ultra doctur⁹ esset, profecto neq; Christus Petro, neq; Petrus & Paulus alijs tam obnixe mādassent uti proximos ipsi docerent.

Sed uideo quid Lutherus obijciat. Nimirū hæc ipsa uerba, per Paulū ad Hebræos esse recensita, uelut ad p̄sentē ecclesię statū spectātia. Verū ego ut non inficior uac̄ uerba Paulum illic recensuisse, ita nec fateor optere sequi, ut pro hoc tempo- re iam penitus impleta sint. Nam ut exhibitio legis ueteris & eius merces non ad idem tempus pertinebant, tamen si testa- mentum uetus utranq; complectebatur, sed lex uetus in mon- te Synai tradita fuit, merces uero fuit ipsa promissionis terra. Sic similiter & nouum testamentum, non modo legem nouā

Heb. 8.

Exo. 19. 20. 21.

CONGRESSVS TERTIVS

ueruetiã eiusdẽ obseruaræ mercedẽ inuoluit, quæ altera qui
dẽ in monte Syon promulgabat, alterã uero speramus in cœ
lo futurã. Quo factũ est, ut tã Esaias q̃ Paulus protinus, ut de
Mat. 5. 6. 7. lege quæ cordibus hominũ erat inscribenda locuti fuissent, de
Roma. 8. mercede quoq; legis nõ nihil subiecerint, non id tamen mo-
lientes, ut idem tempus utraq; respiceret.

Quã rem & Augustinus in libro de spũ & litera satis ex-
plicat dicens. Sicut lex factorũ scripta in tabulis lapideis, mer-
cesq; eius terra illa promissionis, quã carnalis domus Israel cũ
ex Aegypto liberata esset, accepit, pertinet ad testamentũ ue-
tus, ita lex fidei scripta in cordibus, mercesq; eius species con-
templationis quã spiritalis domus Israel ab hoc mundo deli-
berata percipiet, pertinet ad testamentũ nouũ. Hęc August.
Quibus uerbis dilucidũ est, nouũ testamentũ utramq; cõple-
cti, hoc est, & legẽ cordibus inscriptã, & mercedẽ legis, nõpe
speciẽ contemplationis, quã spiritalis Israel ab hoc mundo li-
beratus percipiet. Alio tamen tẽpore legẽ inscriptã fuisse cor-
dibus, alio uero mercedẽ esse reddendã. Et propterea cõtinen-
ter illic Augustinus subdit. Tunc fiet quod dicit apłus. Siue
I. Corin. 13. prophetiã euacuabunt, siue linguã cessabunt, siue sciẽtia eua-
cuabit: illa scilicet paruulorũ scientia in qua hic uiuit, qua ex p̃-
te per speculũ in ænigmate uidet, propter hanc eĩn necessaria
est prophetia, cũ adhuc præteritis futura succedunt, propter
hanc linguã, id est multiplicitas significationũ, cũ ex alio atq;
alio, aliud atq; aliud admoneat, qui nondũ æternã lucẽ perspi-
cuã ueritatis mente purgatissima contemplant. Cũ aut uenerit
quod perfectũ est, & totũ hoc quod ex parte est, fuerit euacu-
atũ, tũc quod assumpta carne, carni apparuit, ostendet seĩpm
dilectoribus suis. Tunc erit uita æterna, ut cognoscamus unũ
uerũ deũ, tunc similes ei erimus, quoniã tunc cognoscemus,
sicut & cogniti sumus. Tunc non docebit unusquisq; ciuẽ su-
um aut fratrẽ suũ dicens, cognosce dñm. Omnes eĩn cognos-
cent eũ a minore usq; ad maiorẽ eorũ. Hactenus Augustinus
Ex quo manifestũ est prædicta Hieremiã uerba nequaquã in-
telligi debere, quantũ ad singulos qui sub hoc militantis eccle-
siã statudegunt.

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXIX

¶ Ceterū ut donemus Lut hero neminē christianū ignora
re dñm. Nū eos qui fidē habent dei, non cotidie cernimus o-
pus habere quo cætera doceant? An non Hebræi illi dei fidē
habuerunt, ad quos dixit Paulus? Rursum opus habetis ut do-
ceamus uos, quæ sint elementa initiij eloquiorū dei? An nō &
Galathæ dei fidē habuerunt, quos tamen Paulus delicto quo
piā occupatos, uoluit per spirituales instaurari? An nō tot mi-
libus Iudæorū, de quibus in actis dicit, q̄ in Christū credide-
runt, alio doctore fuit opus, quū erant nihilominus studiosi
legis sectatores, atq; putabant circūcisionē esse necessariā ad
salutē? Q̄ si Iudæi qui spiritū sanctū uisibiliter acceperūt hoc
errore nihilominus laborabant, ac proinde doctoris egebāt
opera, quid de turba christianorū (qui iā sunt) existimabimus?
Num non hi doctoribus indigebunt?

IX

Hebr. 5.

Galat. 6.

Actorū. 15.

QVINTA SCRIPTVRA, Esaia. 11.

X

Repleta est terra scientia domini, sicut aquæ maris
operientis.

Dicimus impletā fuisse scripturā hanc, ap̄forū
tēporibus, quando spū sancto uisibiliter fuerūt af-
flati, & quando in omnē terrā exiuit sonus eorū. Tunc em̄ uni-
uersus orbis scientia dñi repletus fuit, non aliter q̄ aquis maris
operiit terra, uerū ex eo nequaquā sequit̄, q̄ citra id temporis ne-
mo doctoris opera indigebat, quum eius contrarium manife-
ste falsum cunctis pateat.

Act. 2

SEXTA SCRIPTVRA, Iohan. 6.

XI

ostremo q̄ ex euangelio Iohannis obijcit Christū
appellare eos θεοῦ δ' ἁκτουε, Est scriptū in prophetis
Et erunt omnes docibiles dei.

Respondemus, neminē absq; dono fidei crede-
re, quum dicit Paulus, Dei donū est, & non ex uobis. Porro fi-
de inspirari, Christus pro eodē accipit, quod est doceri a deo.
Ad quē modū nihil reluctamur quin om̄is qui credit in Chri-
stū a deo doceat. Cæterū hæc inspiratio pro maxima parte, uti
supra diximus, tā imperceptibilis est, atq; id, etiā ei qui afflat,
ut adhuc doctore quodā eū egere nemo dubitet. Sed hinc for-
tassis Lutherus ansam arripiet contra nos, q̄ hæc ip̄a uerba in

H

CONGRESSVS TERTIVS

*Dilutio
Plurima citan-
tur ex libris q̄
non extant* Esaiã scripta sunt, quæ supra negauimus ad præsentem eccle-
siæ statũ pertinere. At nihil nos id ledet. Nam Christus non
asserit hæc uerba se ex Esaiã desumpsisse, sed ex prophetis. Et
fieri potest ut in alijs prophetarum libris, qui deperierunt scri-
pta sint. Neq; enim semper oportet extare libros unde in scri-
pturis testimonia citantur, quum palam sit in actis, Paulum
quædam ex Christo uerba citasse, quæ nusquam in euange-
lijs exprimentur. Ait enim dixisse Iesum. Beatum est dare po-
tius q̄ accipere, id quod in Euangelio nusquam legitur. Sed

Actorũ, 20

XII

& in ipsis Euangelijs nonnulla citantur, quæ nec in omnibus
ueteris instrumenti libris saltem qui iam extant, reperiunt̃.

¶ Dilucidum igitur ex his est a ueritate multum dissidere,
quod Luther⁹ colligere molitur, nempe q̄ priora testimonia
sacerdotium nostrum euacuarunt. Sic enim post introductas
“ priores scripturas ilico subdit. Hæc testimonia plane euacuãt
“ sacerdotium uisibile, dum & orationem, et accessum ad deum.
“ & doctrinam omnibus cõmunem faciunt, quæ recte sacerdo-
“ tum propria est. Quid enim opus est sacerdote, dum non est
“ opus mediatore, & doctore? An sacerdotem sine opere con-
“ stituemus? At mediator & doctor christianorũ præter Chris-
“ tum nullus est. Hæc Lutherus.

*Inspiratio nõ
unde q̄q; suffi-
ciens est*

Nos uero superius ostendimus opus esse christianis, & me-
diatore, & doctore præter Christum. Hoc tamen largimur ei
q̄ nisi Christus intus docuerit, fidem inspirans, & lumine quo-
dam, mentem illustrans, inanis erit cuiusq; doctoris labor. Ce-
terum hæc inspiratio & illustratio iuxta mensuram talem spi-
ritus impertitur, ut non in singulis abq; doctoris opera cuiq;
sufficiat ad plenam de sacris dogmatibus eruditionẽ. Quam-
obrem & si fide fuerint afflati christiani, ut deum esse credant
ab eoq; precentur opem, siue quouis mediatore, quis non ui-
det tamen esse multa quæ citra doctoris operã singuli nequa-
q̄ intelligunt. Sed & quanq̄ hæc agere possint, nõ semper ta-
men eadem agunt sine monitore quouis. Quæ res usq; adeo
dilucida est, ut nemo, si non obstinatissime cæcus fuerit, non
clare cernat oportere, inter Christum & plæbem quosdã esse
medios, qui non solum assidue precentur, & pro plæbe Chri-

*Ad qd pasto-
ribus opus sit*

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXX

stum interpellent, uerum etiam ignorantem instruant, aberrā
tem arguant, dormitantem excitent, & deniq; frigescentē ac
cendant, cæteraq; faciant, quæ pastoribus incumbunt anima
rum. Ex quibus liquet item & id quod sequitur q̄ nihil habe
at ueritatis.

XIII

¶ Nam subdit. Quin ipsi per sese accedunt a deo docti, de
inceps mediare & docere potentes, eos qui nōdū sacerdotes,
id est nondum Christiani sunt.

Fatemur quenc; christianum ad deū posse per seipsum ac
cedere, ut dicat precatōne dominicam, & ueniā postulet atq;
gratiam. Cæterū q̄ inepti sint ad docendum alios, qui nondū
christiani sunt, res ipsa manifestat. At ut istud donemus quof
dam posse, nihilominus tamen & cæteris, nemo non perspi
cit, opus esse, tum intercessoribus, tū eruditoribus qui mone
ant, excitent, erudiant, increpent.

Sequitur. Atq; ita sacerdotiū noui testamenti prorsus sine
personar; respectu regnat cōmuniter in omnibus spū solo. Si
cut dicit Gala. 5. In Christo Iesu nō est Iudæus, nō est Græcus,
nō est masculus, nō est fœmina, nō est dñs, non est seruus, sed
omnes uos unum estis in Christo.

Ad hæc, unitas nihil impedit quin mēbra uaria sint, & nō
singula paribus p̄dita donis, quū intra corporis huius unitatē
idē Paulus affirmet, alios esse datos ap̄los, alios uero prophe
tas, alios autē euangelistas, alios pastores & doctores. Et cer
tum est has nomenclaturas cuius e plæbe neutiq; conuenire
quū alibi testetur Paulus, nec omnes apostolos esse, neq; om
nes prophetas, sed nec doctores esse singulos. Quamobrē &
palam est, id quod Lutherus hic asserere molitur, omnino pu
gnare cōtra scripturarum ueritatem.

XIII

¶ Sed pergamus in frontes meretricias lupanarium ist orū
colligere testimonia, quibus sacerdotiū noui testamenti sta
ruit, ut oppilemus & obmutescere faciamus os impudentium
hominum istorū. Primus adest Petrus. I. Petri. II. Deponen
tes igitur omnem dolū, & simulationes, & inuidias, & omnes
detractiones, sicut modo geniti infantes, lac rationabile & si
ne dolo concupiscite, ut per ipsum crescatis in salutē, si tamen

CONGRESSVS TERTIVS

« gustastis quoniã dulcis est dñs. Ad quẽ accedentes, lapidem
 « uiuũ ab hominibus quidem reprobatũ, a deo autẽ electũ & ho
 « norificatũ & ipsi tanq̃ uiui lapides superædificamini in sacer
 « dotiũ sanctũ offerentes spũales hostias acceptabiles deo per
 « Iesum Christũ. Et infra. Vos autẽ genus electũ, regale sacerdo
 « tiũ, ut uirtutes annũcietis eius, qui uos uocauit de tenebris in
 « admirabile lumẽ. Alterũ est testimoniũ Apoca. 5. Fecisti nos
 « deo nostro reges & sacerdotes, & regnabimus super terram.
 « Tertiũ, Apoca. 22. In his secunda mors non habebit potesta
 « tẽ. Sed erunt sacerdotes dei & Christi eius, & regnabunt cum
 « eo mille annis. Quis autẽ liber Apocal. ueterũ calculo, non
 « sit plenæ authoritatis in contentione, tamen uisum est aduer
 « sarijs etiã ex ipso testimonia opponere, in quibus certũ est uer
 « ba fieri de omnibus christianis, eosq; sacerdotes & reges ap
 « pellari, quod ut de uisibilibus regibus intelligi non potest, ita
 « nec de uisibilibus sacerdotibus intelligi ipsa uniuersitas chri
 « stianorum permittit.

Hæc postrema Lutheri uerba plane sustulerunt omnem a
 prioribus scripturis ambiguitatẽ. Nã si non aliter quisq; de po
 pulo sacerdos sit q̃ rex, sitq; manifestũ itẽ eisdẽ non ita reges
 esse, ut eis alios regendi data sit potestas, cõsequens est, ut nec
 sacerdotes alijs instituti sint q̃ sibi solis. Nos uero de sacerdo
 tibus loquimur, qui per ecclesiæ præsidēs ad id muneris uoca
 ti sunt & ordinati, cooperãte deo, & gratiã eis diuinitus infun
 dente. Quare nihil aduersum nos hæ scripturæ militant. Ne
 que enim inficiamur, singulũ quẽq; christianũ & regẽ & sacerdo
 tẽ esse, uerũ sibi ipsi, non cuiuis alteri. Nã ut cæterorũ regimẽ
 phas non est cuiuis usurpare, ita nec sacrorũ ministeriũ arroga
 re licebit. In summa. Sicut singuli, reges sunt, ita sunt & sacer
 dotes, & ut alios regere singulis prohibetur, ita prohibetur &
 sacerdotium.

Quisq; chri
 stianus est rex &
 sacerdos sibi
 ipsi.

Hebr. 5.

XV

¶ Atq; præter hæc tria testimonia, nihil in uniuerso testa
 mẽto nouo inuenit, qd sacerdotiũ ex nomine meminẽrit.

At quid si non hoc nomine, scripturæ quicq; de sacerdoti
 bus meminissent, nõ propterea consequit qd nulli sint omni
 no sacerdotes, hanc dialecticã negatiuã uelut imperitã & in

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXI

efficacē sēpius explosimus. De presbyteris & episcopis sēpe fit mentio, qui quū re ipsa prorsus idē sint, quos hodie uocamus sacerdotes, plane sophistica contentio est negare de sacerdotibus in scripturis fieri mentionē, q̄ sub hoc nomine nihil de eis traditū sit, quū sub alio nomine, nempe presbyterorum & episcoporum sermo creberrimus habeatur.

De sacerdotibus loquitur scriptura.

Adde, q̄ causam ante reddidimus, cur illo nomine passim abstinerent apostoli, nimirū q̄ adhuc sacerdotes ueteres officio suo fungebant. Quare partim ut Iudæorū sacerdotes nō inde nimis irritarent, partim ut uitare confusio, si tam nostri, q̄ illi, pariter sacerdotes appellarent, hanc appellationē ad tēpus apostoli uitasse putant. Cæterū siue ob hanc, siue ob aliā quāuis causam, id fecerint, Epōs tamen et presbyteros creberime uocatos ab eisdem fuisse, manifestum est.

Quare apostoli nō utebant nomine sacerdotis.

Sed dicet quispiā. Cur igitur apostoli toties christianos oēs in sacris literis appellant sacerdotes? Respondeo, nihil id mouere debuisse Iudæorū sacerdotes, post q̄ intellexissent christianos non aliter ab apostolis uocari sacerdotes q̄ idē uocati sint reges. Neq̄ em̄ ignorauerunt Iudæorū sacerdotes suæ gēti prope modū idē uerbis fuisse dictū in Exodo, Mea est em̄ omnis terra, & uos eritis mihi in regnū sacerdotale, & gens sancta. Hæc uerba non ignorarunt Iudæi toti populo fuisse prolata, neq̄ tamen ob hæc existimabant singulos de populo uere sacerdotes aut reges fuisse, alioquin non obiectassent Christo q̄ se regem uocasset.

Exodi, 19

Lucæ 23

XVI

¶ Vnde hic anteq̄ plura asseramus, parumper insultemus portentis & idolis istis mundi, papæ & suis sacerdotibus. Agite, uos egregij sacerdotes, producite nobis unū iota aut apicem ex uniuersis euangelijs & epistolis apostolorū, uos esse aut dici debere sacerdotes præ cæteris, aut ordinē uestrū esse sacerdotiū diuersum a cōmuni christianorū sacerdotio? Quin producitis? Auditis ne surdæ imagines? Ite ad Parrhisienses quosdam, qui pro scripturæ testimonijs ponent suū magistrale sentimentū, Hæc propositio est hæretica, & ordini sacerdotali cōtumeliosa, tū hoc sentimentū esto uobis principiū fidei. Vnde ergo habemus uos idolorū sacerdotes? Cur nomen cōmuni

CONGRESSVS TERTIVS

“ ne aufertis nobis, & uobis arrogatis? Nonne sacrilegi estis &
 “ blasphemæ in uniuersam dei ecclesiam, qui nomine sancto &
 “ cõmuni uiolenter alijs ablato abutimini, non nisi ad tyranni-
 “ dem & pompam auaritiæ & libidinis uestræ? Iterũ dico, Ido-
 “ la mundi uos habemus sacerdotes? proferte testimonium pro
 “ uobis, uos onera intolerabilia orbis terrarum. Sacerdotes non
 “ estis, & sacerdotes uos ipsos appellatis. Videtis quid mereami-
 “ ni insignes uos raptores & hypocritæ?

Nemo qui legerit hæc, se putabit (opinor) hominem audi-
 re sanæ mentis, & chřiani spiritus, sed rabidum potius canem
 furijs ipsis actum infernalibus. At habeat sua conuitia sibi,
 Nos rem nostram prosequamur. Et quanq̃ huic insultationi
 sit abunde satisfactum ex illis axiomatis, quæ supra statuimus
 non nihil tamen & hic adijcere curabim⁹. At primum hic op-
 tarim aduertat lector, q̃ iniuste Lutherus ob hoc huius tem-
 poris sacerdotibus insultet, quum hi nomenclaturam istam
 nec arrogarint sibi, nec excogitarint, aut iam primum inuene-
 rint. Nam si debuit ullis ob hoc insultare, magis illis, quos an-
 te citauimus, nempe Origeni, Basilio, Athanasio, Eusebio,
 Cyrillo, Chrysoftomo, Cypriano, Ambrosio, Hieronymo,
 Augustino, qui tam cæci fuerant, ut hunc quem iam Luthe-
 rus errorem arguit, deprehendere nequiuerint, imo uelut cla-
 rissimam ueritatem amplexabantur. At multo magis adhuc
 insultandum fuit Ignatio, Policarpo, Clementi, Gregorio
 Nazianzeno, Dionysio, Egesippo, Philoni, Eusebio, cæteris
 q̃ uiris apostolicis, qui quum essent apostolis ipsis contempo-
 ranei, nihil docere debuissent ecclesiam, nisi quod ab aposto-
 lis ipsis accepissent. Maxime uero omnium insultare Luthe-
 rus debuit sancto spiritui, qui in ecclesia residet, propter hoc
 missus, ut eã ducat in omnẽ ueritatẽ. Permisit tamẽ hunc, ut
 ille putat, errorẽ pestilentẽ, etiã protinus ab ipsis ecclesiæ pri-
 mordijs, exoriri pariter & per tot annorũ centenarios ad hũc
 usq̃ diem per omnes christianorũ ecclesias in tantũ animarũ
 discrimen perpetuari.

Contempo-
ranei aplis

Iohan. 16.

XVII

Cæterũ hoc sacro spiritu si Lutherus afflatus esset, quo nõ
 est dubiũ priores omnes patres quos ante memorauimus in-

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXII.

Spirati fuerunt, non aliud saperet, q̄ illi, præsertim quū idip̄m unanimit̄, & sentiant, & dicant om̄es, ut multo iustius hic insultandū esset Luthero, qui sp̄etis tot & tā exim̄s patribus & eisdem spiritu sancto plenis, proprii capitis deliramenta se ctatur. Insultan dū esset, & iure quidem, ipsis sacerdotibus, si nomenclaturā hanc quā non arrogarunt sibi, sed a tot sanctissimis, & h̄sdē eruditissimis patribus ante traditā acceperunt, iā propter insanissimi hominis phreneticas furias deponerent. Sufficere potest cuius, non prorsus improbo, q̄ in scripturis noui testamenti, uelit nolit Lutherus, apertū discrimen inter pastores & gregem traditur, hoc est, inter præsidēs & plæbē, q̄q̄ pastorum ipsorum ordinationibus rite factis, deus infallibiliter assistit, gratiam impertiens & institutionē approbans. Nam ita (quantum ad rem ipsam attinet) abunde satis constat omnibus, quantumuis Lutherus inaniter de uoce contendit. Fit & istud item dilucidū cunctis, nempe non ab hominibus id muneris fuisse confectū, aut per Satanam erectū, sed a thore spiritu diuinitus institutum.

Sacerdotiū diuinitus institutum est

XVIII

¶ Nec mouere quēq̄ debet, q̄ de sacerdotibus sub hoc nomine, tā rara sit facta mētio. Nā si quis accurate singulas istiusmodi appellatiōes discutere uelit, desyderabit in ipsis noui testamēti scriptorib⁹, exactiorē haud dubie diligētīā. Inueniet em̄ eos in hac parte fuisse parū curiosos, multaq̄ posteris, per uiuæ uocis traditionem, magis q̄ scriptis reliquisse. Quæ res ut dilucidior fiat, aliquot exempla produc̄m.

Nō oīa posteris p̄ scripturas tradita.

Voces istæ, ministerium & minister, q̄q̄ omni christiano cōmunes uideri possent, quēadmodū in ipso nouo testamento non semel usurpantur, tamen eadē apostolis, ep̄is, & presbyteris peculiariter tribuunt, atq̄ id creberrime quidē. Sic em̄ 2. ad Timoth. 4. scribit Paulus, Ministeriū tuum imple. Et ad Collossen. 4. Dicite Archippo. uide ministeriū quod accepisti in domino, ut illud impleas. Et actorum. 1. Ut accipiat sortem ministerij huius. In his locis non de generali ministerio quod singulis Christianis erat commune, sed de peculiari quod ad solos apostolos, ep̄os, atq̄ presbyteros attinet sermo fit, haud dubie. Id quod etiam apertius claret act. 13. ubi de

Ministeriū noui testamenti quibus cōpetat.

CONGRESSVS TERTIVS

Sacrificiū al-
taris liturgia
dicitur

prophetis & doctoribus Antiochiensibus agit. Ita uetus ha-
bet translatio. Ministrantibus autē illis dño & ieiunantibus.
Erasmus ad hunc modū traduxit. Quū autē sacrificarent dño
ieiunarentq;. Nā *Δετρούγεια*, propriū est operantiū sacris, id qđ
ad solos spectat sacerdotes, Quo fit ut sacrificiū altaris litur-
gia sæpenumero uocetur a patribus.

Presbyteri nomen, etiā iuxta uim uocis, cōmune omnibus
est natu grandioribus, quēadmodū & Paulus apud Timothe
I. Timo. 5 um illud usurpat dicēs, Seniorē ne seutus obiurges, sed adhor-
tare ut patrē, iuniores ut fratres, mulieres natu grandiores ut
mattes. Hic autē pro seniore, græca uox est presbyter. Verun-
tamen eiisdē uocis peculiaris usus aliud quiddā & apud eun-
Tit. I. dē Paulū significat, scribens em̄ ad Titū ait, Huius rei gratia
reliqui te in Creta, ut constituas oppidatim presbyteros, hic
certe, nō ætatē presbyter, sed dignitatē significat. Neq; enim
Titus potuit cuipiā annos adijcere sed honoris gradū.

Adde, qđ tam ipse Titus, qđ etiā Timotheus natu iuniores
erant. Nā hoc de Timotheo Paulus testat, quū dicat. Nemo
I. Timo. 4 tuā iuuentutē despiciat, & tñ ambos cōstat fuisse presbyteros

Similiter episcopi presbyteriq; nomina sæpe confundunt,
& iđē episcopi uocati, qui presbyteri fuerant. Id quod ex a-
ctis. 20. perspicuū est, ubi tradit, qđ Paul' a Mileto, missis E-
phesum nuncijs, accersuit presbyteros ecclesiæ, ad quos quū
peruenissent, habita proluxa oratione, tandē subdit. Attendi-
te uobis & cuncto gregi, in quo uos spūs sanctus posuit epōs
ad regendū ecclesiā dei, quā acquisiuit sanguine suo. Ecce iñ-
dē ipsi, qui paulo ante dicti sunt presbyteri, iam epōs uocat,
quos & affirmat a spū sancto positos ad regendā ecclesiā dei.
Nec istud certe christianis omnibus commune fuit, nimirum
ut regerent ecclesiam dei.

Ep̄i & presby-
teri nomina
confunduntur

Nō oēs chr̄ia-
ni regunt ec-
clesiam

Apostolorū item nomenclatura, si uim uocis expendas, cō-
munis est & .70. discipulis. Quē in modū Iohannes usurpat
Iohan. 13. eā, quū dicit. Non est ap̄lus maior eo, qui misit illū, Nā ap̄lus
idem est quod missus, & .70. quoq; mittebant, uti Lucæ. x. sa-
tis apertū est. Cæterū peculiaris hui' uocis usus in multo pau-
tio rescōpetebat, id quod nemini non est cōpertissimū

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXIII

Possumus & alia ad hunc modū haud pauca memorare, sed hæc opinor sufficiunt, ut quiuis intelligat de nomenclaturis istiusmodi non esse scripto satis exacte definitū, sed earum clariorem distinctionem, ex his quæ uiua uoce tradita sunt, necesse sit potius esse petendam.

¶ Q² si quis ex mere negatiuo, nimirū ex eo, q^d nusq^{ue} uocati sint ab apostolis sacerdotes, contendat esse colligendum nullos eiusmodi fuisse sacerdotes, ita nos facile colligemus Iohannē Euangelistā existimasse, nullū inter ap^{osto}los & discipulos fuisse discrimen. Nam ille per totū Euangeliū suū nusq^{ue} ap^{osto}stolorū, sub hoc nomine, mentionē facit. Et tamen crebro de his ip^sis loquit^{ur}, q^{ui} fuerant apostoli, nusq^{ue} eos nominans ap^{osto}los, sed discipulos dūtaxat. Quid ergo? Num propterea nihil discriminis inter ap^{osto}los & discipulos fuisse credidit? Non con-
 sequitur. Sic pariter & de noui testamenti scriptoribus dicendū est, q^d quanq^{ue} hi de sacerdotibus, sub hoc nomine nullā fecerint mentionē, non oportet, ob id nihil inter sacerdotes & reliquos interesse christianos. Nā de illis ipsis abunde sub alio nomine meminerunt, nempe quoties de presbyteris & episcopis habebatur sermo.

¶ Nec mirum cuiq^{ue} esse debet, si postea spūs diuersum inter hos gradū esse uoluerit, quandoquidē huiusce rei tā euidens exemplar ante per Christū in euangelio fuerat exhibitū. Neq^{ue} em̄ frustra Christus diuersum gradū instituit duodecim ap^{osto}lorū a 70. discipulis, & rursus eorundē 70. discipulorū a reliquā turba. Q² si Christus tantū discriminis in illo pusillo grege necessariū fuisse duxerit, quis nō aduertit hoc multo magis in toto christianorū cœtu qui mox postea supra stellarū numerū excreuit, oportuisse fieri. Rectissime igit^{ur} & non absq^{ue} sacri spūs instinctu successisse ap^{osto}lis credendi sunt hi quos epōs & maiores sacerdotes uocamus, nimirū q^{ui} hi primū in ecclesia gradū obtineant. Septuaginta uero discipulis, illi q^{ui} presbyteri minoresq^{ue} sacerdotes dicunt^{ur}, q^{ui} & secūdi gradus tenent formā. Nā debuit hæc ueritas, quæ per Christum instituta fuit in ecclesia perpetuari, sic ut semper essent quidā, qui referrent ap^{osto}los, alij qui septuaginta discipulorū formā ex-

XIX

Ap^{osto}li nomen nō a Iohanne ponitur.

XX

Sacerdotū diuersi gradus necessarij Lucæ. x.

Ep^{iscop}i succedūt ap^{osto}lis.

Sacerdotes sunt discipulorū successores.

CONGRESSVS TERTIVS

primerent. Nec adeo quisq̄ opinor, hæreticus est, ut neget istã graduũ uarietate, a Ch̄o institutã, eandẽq; deinceps ab apostolis usurpatã fuisse. Quod si fateat, iam cõsequens est, ut cõcedat hos gradus, haudquaquã singulis de plebe cõgruere, sed his dũtaxat, qui legitime fuerint ad ipsa munera per ecclesiæ præsidēs asciti, pariter & ordinati.

XXI

Argumenta negatiua sunt in ualida.

Iohan. 16

I. Corin. 7. & alibi

Paulus multa addidit testamento Christi.

Multa absq; scripturis recepta sunt.

¶ Quæ uero sequunt in Luthero quantũ ad hũc impetum spectat nullius ponderis sunt, neq; responsione digna, de hoc certus esto lector, q̄ nihil contra sacerdotiũ afferre Lutherus potest, præter argumenta negatiua, quæ nihil penitus apud eruditos efficiunt. Verũ quidẽ est q̄ testimonia quædã ex scripturis profert, quæ sonare uident nihil scripturis adiiciendũ esse, neq; testamento Christi quicquã superordinandũ. Quæ si uera forent iuxta Lutheri mentẽ, iã nõ uere dixisset Christus Multa habeo uobis dicere, quæ nõ potestis portare mō. Nam si nõ ante suam ascensionẽ omnia dixit eis, quæ dicenda fuerant, quũ palam sit eũ ante mortem testamẽtũ suũ condidisse, q̄s ambigere p̄t alia plurima Christũ reliquisse supordinada. Adde, q̄ si Christus nihil suo testamento uoluisset adiici, cur postea misit sp̄m ut nos in omnẽ induceret ueritatẽ. Præter hæc cur Paulus nõ semel adiicit de suo dicens. Hæc ego, nõ dñs. Cur præter scripturas, multa tradidit obseruãda, quæ admodũ. 2. ac Thessa. 2. testat dicẽs. Itaq; fratres state & tene te institutiones quas didicistis, siue per sermonẽ, siue per epistolã nostrã. Et. I. ad Corin. II. de eucharistia loquens. Cetera (inqt) quũ uenero disponã. At hæc cetera, nusq; scripta sunt. Sed hac de re satis copiose locuti sumus alibi, nimirũ ubi cõfutam⁹ Lutheranos articulos nona ueritate. Nõ sic ergo debẽt intelligi scripturæ, quẽadmodũ eas inuertit Lutherus, nẽpe, q̄ nihil oĩno præter sacras l̄ras admittendum sit, nec eis quicquã adiiciendũ, quũ & per ap̄los multa sint absq; scripturis tradita multaq; saluberrime per eorũ successores adiecta. Sed ita potius intelligamus nihil esse cõtra scripturas recipiendũ, aut quicquã quod cũ eis pugnet adiiciendũ quouis pacto. Vides ergo lector Lutheri primũ impetũ, de quo tantopere pridẽ gloriat⁹ est, iam humi iacere eneruatum & exossatum, roborisq; peni-

tus omnis expertem. Quare nunc ad secundum impetum ueniamus.

¶ Cōfutant̄ rursus authoritates qbus Lutherus pugnat aduersus peculiare sacerdotiū qd̄ ex diuinis scripturis asseritur.

XXII

Pro secundo impetu, quē & æque fortē Lutherus iactitat. Primo producit Paulū ad Roma 12. Obsecro uos per misericordiā dei ut exhibeatis corpora uestra, hostiā sanctā, uiuentē, placentem deo, rationabile obsequium uestrum.

Hoc testimonio docet quēq; christianū sacerdotē eē, quē admodū & rex est, nō ut alios regat, aut sacra cōferat alijs. At nos de sacerdotib; cōtēdim; q pascūt, regūt, et sacra ministrāt alijs. Quare nisi probet Lutherus, q; quisq; chřianus ius habet cæteros regēdi, aut sacra cōferendi cæteris, nihil facit.

Alterū ex Petro testimoniū profert, nimitz hoc ip̄m, qd̄ añ protulit impetu superiori. Et ipsi tanq̄ uiui lapides sup̄edificamini in sacerdotium sanctum offerentes hostias spirituales acceptabiles deo per Iesum Christum.

Et hoc itē cōcessim; unicuiq; chřiano dictū eē. Atq; hoc mō quēq; christianū sacerdotē esse sed sibi, non itē cæteris quē admodū illi sunt, pro quibus iam est controuersia.

Tertiū testimoniū ex Dauid, quod & triplex facit pro triplici genere sacrificiorū. Sacrificiū deo spūs contribulatus. Immola deo sacrificiū laudis. Sacrificiū laudis honorificabit me. Sacrificate sacrificium iustitiæ.

Et hæc, nihil repugnamus, quin pro singulorū sacrificijs accipiant, tamen nō desint qui per iustitiæ sacrificiū, hic intelligant sacrificiū Eucharistiæ, q; paulo post, frumenti uiniq; de quibus hoc sacrificiū a sacerdotibus cōficitur, facta sit mentio Sed ob istud minime contendam.

Quartū ex Paulo, Per ip̄m ergo offeram; sacrificiū laudis, semp deo, id est fructū labiorū confitentiu; nomini eius.

Et hoc iam diximus christianis omnibus esse commune

Quintū ex Osea. Omnem aufer iniquitatē & accipe bonū & reddemus uitulos labiorum nostrorum.

CONGRESSVS TERTIVS

Et hoc pro sacrificio laudis, quod singulorum est

“ Sextū iterū ex Dauid. Dirupisti uincula mea tibi sacrificia
 “ bo hostiam laudis.

Et pro sacrificij genere superius ex eodē propheta testimo-
 niū attulit. His testimonijs putat Lutherus se fortiter impeti-
 isse. Sed uides lector q̄ incruentus sit is impetus. Nihilo certe
 maiorē intulit plagā, q̄ telū ab infantulo missum. Et tñ ouati-
 onē facit, perinde ac si cunctos, hoc fudisset impetu.

XXIII

“ ¶ Hic iterū (inquit) urgebimus & insultabimus papistis, ut
 “ proferant etiam pro sui sacerdotij sacrificio, unum iota aut a-
 “ picem e scripturis. Agite uos inclyti sacerdotes Baal, inuoca-
 “ te deum uestrum.

Pape quantā audio blasphemiam? Quisquis dei sacerdotes,
 sacerdotes Baal uocat, haud dubie Baal deum facit.

Lutheri blas-
 phemia.

Quū igit congressu superiori palā ostendimus, tū ex uere-
 ri, tū ex nouo testamento, ap̄los & eorū successores dei sacer-
 dotes esse, manifeste blasphemus esse Lutherus cōuincit, qui
 sacerdotes Baal illos adeo contumeliose uocat.

“ ¶ Et pergit tamen adhuc Lutherus etiā illudere deo. Inuo-
 “ cate (inquit) deū uestrū. Forte est in itinere aut certe dormit.
 “ Deus est em̄ & audiet. Dicite ubi scriptū sit missas esse sacrifi-
 “ cia: ubi docuit Chr̄s panē & uinū cōsecratū offerre deo.

Sacerdotes
 sunt p̄sbyteri.

De missis q̄ sint sacrificia pluribus egimus, respondendo
 Lutheri cauillis aduersus illustrissimū regē, ex quib⁹ (opinor)
 dilucidū est missas esse sacrificia. Cæterū ubi Christus panem
 & uinū consecratū obtulerit deo, secundo congressu satis ab-
 unde monstrauiimus, ut nihil habeat Lutherus quod illis og-
 ganniat. Et quanq̄ apostoli sub hoc nomine mentionē sacer-
 dotū nusq̄ faciant, cuius rei rationē nos ante reddidimus, ta-
 men sub alijs nominibus sæpenumero meminerunt. Nā eos
 haud dubie. I. Petri. 5. presbyteros uocat, quos & in hunc mo-
 dū alloquitur dicens. Pascite quantū in uobis est gregē Chr̄i cui-
 rā illi⁹ agētes. Quæ uerba nullus æquus iudex ad singulos di-
 ci christianos intelliget, quū inter pastores & gregē apertum
 statuunt omnes discrimen.

Hos etiā Paulus, ecclesiæ præsides uocat ad Hebr. ultimo.

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. ○ XXXV

populū alloquens. Parete his qui præsunt uobis, & cōcedite. Si quidē illi uigilant pro animabus uestris tanq̄ rationē reddi tūri. Et hic manifeste Paulus discriminat illos a plæbe, conte stans eos rationem reddituros pro animabus plæbis.

Sacerdotes dicūt p̄sides

Sacerdotes a plebescernūt

Tit. I.
I. Tim. 5

Huiusmodi presbyteros Paulus Tito mandat, ut oppida tim constituat. Et apud Timotheū affirmat duplici honore dignos esse, modo bene præsuerint.

Hos & idē Paulus, dei cooperarios uocat, hoc est coædificatores & agricolas. Plæbē uero ipsam ædificationē, & agricolationē appellat. Sic em̄ de se & sui similibus dicit. Dei cooperarij sumus. At quod ad plæbē attinet, subdit. Dei ædificatio dei agricolatio estis. Nā illoꝝ officiū est ædificare & agricolare plæbē. Habent em̄ potestātē (ut alibi testat Paulus) in ædificationē non in destructionē. Et sunt agricolæ quibus iā dñs uineā suā locauit, de quibus apud Matthæū dicitur. Et uineā suā locabit alijs agricolis, qui reddent ei fructū temporibꝫ suis. Nec est cuiq̄ ambigū, quin olim sacerdotes ueteris legis erant agricolæ uineæ dominicæ. Quāobrem & agricolæ quibus iā locatur eadē uinea, quid aliud erunt q̄ nouæ legis sacerdotes? Isti procul dubio quū ordinabant manuū impositione gratiā acceperunt, sicut olim in ordinatione sua Timotheus accepit, & sicut illi, qui per Paulū & Barnabā precantes, & ieiunantes, impositis manibus ordinabant. Nā ad cunctos eiusmodi spectant Pauli uerba, quū Ephesinos presbyteros in unū conuenerat. Attendite (inquit) uobis & cuncto gregi, in quo uos spūs sanctus posuit epōs ad regendū ecclesiā dei quā acquisiuit sanguine suo. Ecce presbyteroꝝ horū ordinatio, spiritui sancto, non hominibus ascribit, quando quidē ait spiritū sanctū illos posuisse ad regendū ecclesiā dei. In quibus uerbis & luculenta sacerdotū ac plæbis innotescit differentia.

I. Cor. 5.

2. Cor. x.

Mat. 21.

I. Tim. 4.

Act. 13

Act. 20.

Ignosce mihi lector, q̄ toties hæc inculcem, quū huc adigit me gloriosa Lutheri iactantia, nimirū ut his toties recensitis, & inculcatis contundā, si fieri potest impudentissimā ipsius arrogantia, qui tā perfricta fronte nihil discriminis inter plæbē & sacerdotes esse contendit, quū facta sit tamen ubiq̄ plusq̄ apertissima discriminatio. Quis em̄ usq̄ adeo stupidus.

XXIII

CONGRESSVS TERTIVS

est ut non intelligat aliquid esse discriminis inter vineā, & vineæ cultorē, inter agrū & agricolam, inter ædificium & ædificatorem, inter pastores & gregem: inter eos deniq; qui regunt & alios qui reguntur. Quamobrem quū ubiq; legamus in nouo testamento plæbem appellari vineas, agros, ædificia, greges, ac subditos: cōtra uero, quos ante diximus inter Christū & plæbē sequestros fuisse, uocari uinitores, agricolas, ædificatores, pastores, præsides, & rectores: quis non apertissimā plæbis & presbyterorū cernit differentiā. Quoniā igitur eisdem clarissime demonstrauius, tam ex nouo q̄ ex ueteri testamento sacerdotes esse, rationes item & scripturas quas Lutherus in contrarium attulit aperte confutauimus, non est q̄d iam a nobis quisq; exigat amplius, quū abunde sufficiant ad secundū impetum retundendū ista quæ iam diximus.

Appellatiōes
plebis & sacer
dotū diuersæ

Epilogus

¶ Confutātur præsentæ rationes quibus docendi munus singulis Christianis commune asseritur.

XXV

Intentio
auctoris

Ro tertio demū impetu, quē contra sacerdotiū Lutherus iaculat, nihil est necesse ut diu moremur lectorē, quū in hoc non aliud conetur Lutherus, q̄ ut ostendat docendi ministeriū cōmune esse cuius de populo. Sed quū hoc ipsum etiam sub impetu primo, magno conamine molitus sit, nimirū ut quisq; christianus sibi ad doctrinā sufficeret: nosq; illud conamen ibi reppulerimus, iā nihil opus fuerit pluribus ad hunc impetū conterendum. Ad nugas, ad conuitia, & ad ea quæ nihil ad instituti probationē conferunt, non respondebimus, tantū ea refellemus, quæ specie aliquā efficacis argumēti præ se ferunt. Sic igitur pro suo more Lutherus iactitat.

“ Primū inuictis scripturis firmabimus, legitimū illud & unicum uerbi ministeriū esse cōmune omnibus christianis, sicut & sacerdotiū & sacrificium. Dicit em̄ Paulus, 2. Corinth. 4.
“ Qui idoneos nos fecit ministros noui testamenti, non literæ, sed spiritus. Hoc em̄ de omnibus christianis dicit, ut omnes faciat ministros spiritus, Est autem minister spiritus, is qui tra

De facta sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXVI

dit uerbum gratiæ, sicut minister literæ qui tradit uocem legis. Hoc Moysi erat, illud Christi est.

Hic Paulum introducit. 2. ad Corin. 3. sic dicentem. Qui idoneos fecit nos ministros noui testamenti, non literæ, sed spiritus. Et hoc contendit ad singulos Christianos pertinere, & pro singulis fuisse dictum. Respondemus palam esse cuius, capitulum illud attentius legenti, non de cunctis id fuisse dictum Christianis, sed Paulum hoc de sua ipsius persona fuisse locutum. Quæ res perspicua fiet ex initio capituli. Sic enim exorditur. Incipimus rursus nos ipsos commendare. Num egemus ut nonnulli commendatiōis epistolis? Epistola nostra uos estis inscripta in cordibus nostris, quæ intelligitur & legitur ab omnibus hominibus, dum declaratis quod estis Epistola CHRISTI subministrata a nobis, inscripta non atramento, sed spiritu dei uiuentis, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnis.

Hactenus (opinor) nemo dicet mutatam esse personam Pauli, sed hæc de suo ministerio, quod erga Corinthios gesserat, fuisse locutum. Et pergit adhuc de eodem differere ministerio. Nam continenter sequitur. Fidutiam autem habemus per Christum erga deum, non quod idonei sumus, ex nobis ipsis cogitare quicquid, tanquam ex nobis ipsis, sed omnis idoneitas nostra ex deo est, qui & idoneos facit nos ministros noui testamenti, non literæ, sed spiritus. Et hic ut cernis de Euangelij ministracione loquitur, qua conuertit Corinthios ad fidem. Sed hoc attende quæ solector, quanta sit impudentia Lutheri, qui locum Pauli tam apertum non erubescit inuerrere. Quid iam sperabimus illum fecisse in obscurioribus locis, qui sic detorquet apertissimum. Non est ergo mutata persona Pauli quum idem ipse Paulus, qui superiora protulit de sua ipsius persona, iam sequentia quoque de seipso pronunciauit.

Adde, quod sequenti ca. sic scribit, Propterea cum ministerium hoc habeamus, ut nostri miseratus est deus, haud degeneramus, sed reiecimus occultameta dedecoris, non uersantes per astutiam, neque dolo tractantes uerbum dei, sed manifestacione ueritatis comedantes nos ipsos apud omnem conscientiam hominum in conspectu dei. Quod si

CONGRESSVS TERTIVS

adhuc uelatū est euangeliū nostrū, in his quæ pereunt uelatū est. Ecce pergit adhuc populus de ministerio suo loqui, quod erat sibi cōmissum gentiū docendatū gratia. Quare tantū abest ut is locus quicūq; faciat pro Luthero, ut etiā plurimū aduersetur ei. Nā ut hic de ministerio doctrinæ euangelicæ sibi de legato gloria, ita passim hoc ipsum in omnibus ferme facit epistolis. Habet identidē & in priori eplā cap. 4. similia quædā uerba quū dicit, Sic nos existimet homo, ut ministros Christi & dispensatores mysteriorū dei. Quæ profecto neutiq; intelligenda sunt de singulis Corinthiis, fuisse dicta, sed de Paulo I. Cor. 4 & Appollo dūtaxat, quæadmodū inferius aperte Paulus docet in I. Cor. 3. Hæc autē fratres per figurā transtuli in me ipsum & in Appollo propter uos. Et illos ipsos cap. præcedenti ministros Christi uocat. Quis (inquit) est Paulus? Quis autē Appollo, nisi ministri per quos credidistis. At huius ministerij functio, nō erat singulis de populo cōmunis, quæadmodū (opinor) dilucide superius ostendimus. Falsum est igitur quod Lutherus impudenter affirmat, nēpe dixisse Paulū illa uerba de

XXVI. singulis christianis.

“ Item Petrus dicit omnibus christianis, ut uirtutes annuncietis eius qui de tenebris uos uocauit in admirabile lumē suum. Quis christianorū non est uocatus de tenebris? At huius est & ius & potestas imo necessitas annunciandi uirtutem sese uocantis.

Non opinor his uerbis Petrū hoc fuisse molitū, ut quisq; Sacerdotū est christianus concionaretur plæbi. Nā id pastorum officium esse manifeste docet ipse Petrus cap. 5. sequenti. Presbyteros (inquit) qui inter uos sunt obsecro qui sum & ipse presbyter, pascite quantum in uobis est gregem Christi, curam illius agentes. Ecce ad presbyteros spectare uult, ut pascant, hoc est doceant, regant & curent gregem, non autē ad singulos de grege. Gregis enim est regi, doceri, curari potius. Sed neque cuiquam nisi uocato docendi munus usurpare licet, quantumuis doctus, eruditus uel fuerit. Quod & Lutherus ipse testatur in cōmentariis ad Galathas, si tamen uelit agnoscere sua uerba.

Quidā (inquit) nisi doceant, stultissima cōscientia credunt sese

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXVII.

pecuniā domini sui abscondere, & reos esse damnationis. O bone frater, uno uerbo Christus te liberat ab hac quærela. Vide euangelium quod dicit sic, Vocatis seruis tradidit illis bona sua, uocatis inquit. Quis autē te uocauit? Expecta uocantem. Interim esto securus, Imo si esis sapientior ipso Solomone & Daniele tamen nisi uoceris, plus quā infernū fuge, ne uerbum effundas. Si tui eguerit uocabit te, si nō uocabit, nō te rumperet scientia tua. Hæc Lutherus.

Nemo igitur, etiam Lutheri sententia, ius habet docendi, priusquā uocetur. Id quod fusius axiomate sexto monstraui-

mus. **Q** si doctis & eruditis id non liceat, quanto minus indoctis? Simplices idis otæ poti⁹ exē plo q̄ uerbo docebunt.

quales in toto christiano grege non est dubiū quin sint innumeri. Non hortatur itaq; Petrus illis uerbis nunquamq; christianum, ut publice doceat euangeliū Christi, sed uita potius & conuersatione Christū annunciet, quemadmodū & subdit continenter, Conuersationē (inquit) uestrā habete honestam inter gentes, ut in hoc quod obtrectant uobis quasi maleficis ex bonis operibus æstimantes uos, glorificent deum in die uisitationis. Et istud certe est annunciare uirtutes eius, qui de nebris eos uocauit in admirabile lumen suū. Nihil ergo locus ille Petri Luthero suffragatur.

I. Petri. 2.

XXVI

¶ Hoc quidē fieri debere concedimus, ne simul multi loquantur etiam si omnes eandē loquendi potestatem habeant. Nam & Paulus erat dux uerbi, Act. 14. quo loquente Barnabas tacebat. Sed nunquid ideo Barnabæ non erat ius & necessitas loquendi?

Quantū Barnabæ fuerat ius & potestas docendi, nimirū quod is a spiritu sancto segregatus in id ministerij fuerat una cū Paulo, non tamen oportet ut singuli christiani, qui nec ita missi sunt, nec docendi gratiam acceperunt, ius habeant & docendi potestatem.

Oportet inquit iuxta apostolū. I. Corinth. 14. omnia honeste & secundū ordinem fieri in nobis. Sed per hoc æqualitas ministerij non tollitur, imo confirmatur. Ideo enim necessarius est ordo loquendi, quod omnes potestatem habent loquendi. Si enim unus tantum haberet potestatem loquendi, quid de or-

K

CONGRESSVS TERTIVS

« dine necesse esset præcipere?

Ordinē loquēdi Paulus fieri uoluit ubi plures essent docto-
res & prophetæ, quēadmodū in magnis oppidis cōmuniter
erant, præsertim Corinthi, q̄ fuit Achaiā metropolis & em-
poriū totius Asiā celeberrimū. At illud neutiq̄ efficit, ut sin-
XXVIII guli oppidanorū parem haberent docendi potestātē.

« ¶ Sed uideamus eum locum apostoli totum, qui papistica
« mendatia, de iure docendi & maiori potissimis fulminib⁹
« conterit, dicit itaq; Siue lingua quis loquitur, secundum du-
« os, aut ut multū, tres, & per partes, & unus interpretet. Qui
« si non fuerit interpret, tacet in ecclesia, sibi autem loquatur &
« deo. Prophetæ autem duo aut tres dicant & cæteri dijudicēt.
« Quod si aliq̄ sedēti reuelatum fuerit, prior taceat. Potestis em̄
« omnes per singulos prophetare, ut omnes discant & omnes
« exhortentur. Hæc Paulus.

Is locus fulmen quoddā potissimū Lutherō uidetur, & ex
parte credo, quū ipsum prorsus excæcauerit, ne queat cerne-
re ueritatem. Nam satis dilucide superius ostendit Paulus, nō
I. Cor. 12 omnium esse docere aut prophetare. Num omnes (inquit) ap-
postoli? Num omnes prophetæ? Num omnes doctores? At
essent profecto singuli doctores, si ius & potestatem haberēt
docēdi. Sed ut donemus hoc Lutherō, ius eos habere docēdi,
palam est tamen eos haud aliter id habere q̄ quum indoctus
quispiam cathedræ præficatur, is utiq; docendi ius habet, ue-
runtamen quum ipse doctrinæ sit expers, palam est eum do-
Corinthij qui cere non posse. Tales autem plæriq; fuerant inter ipsos **Co-**
dā indocti fu rinthios. Quam rem & Paulus eiusdem epistolæ cap. 3. lucu-
erunt, lenter aperit inquit. Et ego fratres non potui loqui uobis
ut spiritualibus, sed loquendum fuit ut carnalibus, ut infanti-
bus in **CHRISTO** lactis potu uos alui, & non cibo. Non
dum enim poteratis, sed nec nunc quidem adhuc potestis. Ec-
ce quales erant complures Corinthiorum, utiq; carnales &
infantes in **CHRISTO**, qui necdum fuerant alendi. Et
hos tamen **LUTHERVS** impudenter contendit alio
docere potuisse, quum ipsi nondum ualuerint percipere quæ
docerentur.

¶ Vos idola papæ hic cōpello, quid contra hæc mutire poteris? Paulus dicit, oēs posse prophetare, & per ordinem, unus post aliū potest loqui, adeo ut sedens & audiens, si quid reuelatū ei fuerit, surgere possit, & prior loquens debeat ei cedere & tacere, tū quicūq; sunt, qui loquunt, sub iudiciū audiētū loqui, & eorū authoritati subdi debent.

Paulus de prophetis loquit & prophetare potētibus, nō de cæteris, qui neutiq; prophetandi munus accepissent, quales et plurimos in eo populo fuisse iam ex eodē Paulo monstraui-
mus. Illos ergo qui prophetæ fuerant & prophetare norunt Paulus uoluit per ordinē prophetarent, nisi forte cuipiā esset quicq; reuelatū, quod & crebrius illo tempore fieri contigit. In quo casu uoluisse uidetur Paulus, ut ordine intermisso, is a cæteris audiretur, priori qui loquebatur iam tacente. Sed quid hoc ad Romanum pontificem? nisi forte quisq; in concilio, ubi ipse pontifex præsens est, reuelationem acceperit de negocio quopiam, quod tunc in ipso cōcilio forte tractatur. Tum certe nemo negat illum audiri debere ab omnibus, etiam ab ipso pontifice, & dīiudicari, num a deo reuelatum sit, quod in medium attulerit.

I. Cor. 12

I. Cor. 14

Papa audiet reuelationes narrantem

XXX

¶ Vbi nunc est os tuum impudens, & bucca blasphemata pelagij? qui crepasti immani superbia. vbi est maioritas ibi est mandandi authoritas, cæteros manet obediendi necessitas. Scilicet Satan ipse per os tuum aduersus Christum in Paulo loquentem, hanc rabidam uocem euomuit. Christus te & tua omnibus subijcit, authoritate diuina dans omnibus & loquēdi et iudicandi potestatem, tu uero temeritate propria, omnes subijcis tibi, & eleuaris super omnes solus sicut lucifer, arrogans soli tibi ius loquendi & iudicandi. Igitur omnes christiani ius & officiū habent docendi ut rumpatur Behemoth cum uniuersis squamis suis.

Mera conuitia sunt hæc nec ulla responsione digna. Nisi esset in ecclesia mandandi authoritas, nunquam dixisset Paulus. Obedite præpositis uestris, & subiaceite illis. Et rursus, qui bene præsunt presbyteri duplici honore digni habeantur Et ad Philipp. 2. Qui huiusmodi sunt, eos in præcio habete.

Hebr. 13.

1. Timo. 5

CONGRESSVS TERTIVS,

I. Theffa. 5. Ad Theſſalonicenſes quoq; ſic ait. Rogamus uos fratres, ut agnoſcatis eos qui laborant inter uos, & qui præſunt uobis in domino, & admonent uos, ut habeatis illos in ſummo præcio. Neq; aliud unquã præcepit Paulus, imo non ſemel de ſua poteſtate, pariter & aliorũ obedientia ſermonẽ facit. Oportet eſ quidem in eccleſia maioritatẽ eſſe pariter & mandandi authoritatẽ. Quæ ſi concedatur alicubi, maxime omnium conuenit

Superioritas
in papa eſt

Lutherus am-
bit ſuperioritas
tem

Conuitia in
Lutherum re-
geruntur

XXXI

ut in ſummo collocetur pontifice. At hanc omnibus adime-
re ſtudet Lutherus, ut ſolus ipſe regnare uideatur. Nam aut
ego uehementer fallor, aut ipſe, quod pontifici obijcit, ſibi u-
ni cunctos quærit ſubijciendos. Et quomodo non id quærat,
qui rudis & ignaræ plæbis iudiciũ tot ſanctiſſimorũ patrũ in-
terpretationibus anteponat. Plus eĩ apud illum ualet iudici-
um uulgi, nimirũ q; hi Lutheranam factionem approbent, q̃
tot ſanctiſſimorũ patrum una conſorſq; ſententia, q; per eam
cuncta Lutheri dogmata penitus explodantur. Quamobrem
ſi quis priora conuitia regerere uelit in Lutherũ, tam apte qua-
drat, ut i neminem alium congruentius. Os impudens, bucca
blaſphæma, immanis ſuperbiæ crepitus, lingua per Satanam
incenſa contra Chriſtũ in Paulo loquentem, uomitus rabide
uocis, temeritas cupientis omnia ſibi ſubijci, ambitio plus q̃ lu-
ciferina, qua ſuper pontificẽ & patres omnes eleuari ſtudet, ar-
rogantia ſupra modum, qua impudentiſſime fretus, omnium,
quantumuis aut eruditione aut ſanctimonia præditorum, iu-
dicia contemnit. Et demũ ut uerus Bohæmoth ſycophantiæ
ſquamis impenetrabilibus operitur. Sed nos a conuitijs abſti-
nendum duximus.

“ Conſequens eſt ut illud Chriſti, qui uos audit me audit,
“ non maiore fide, ad ſuã tyrannidẽ traxerint, quã illud prophe-
“ tæ. Nolite tangere chriſtos meos, Propheta eĩ loquitur de
“ chriſtis dei, dũ dicit, Chriſtos meos, id eſt quos deus unxit un-
“ ctione ſua, & ſanctificauit ſpiritu ſancto. Papiſtæ trahunt ad
“ chriſtos papæ & epiſcoporũ qui unguuntur oleo iſto corrupti-
“ bili in ſummis digitis tantum. O flagitia papiſtica in diuinas
“ uoces. Chriſti dei ſunt omnes ſancti Chriſtiani, & papa facit
“ chriſtos dei, eos qui lupanaribus & ſpeluncis latronũ ſeruiũt.

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXIX

Certū est prophetam hic ad literā de tota gente Iudæorū loqui, in qua quū erant duæ partes, altera sacerdotū qui fuerant uncti, altera plæbis: quæ non ungebatur: omnes tamen christos, hoc est unctos, propheta uocat, propter mutuā inter se cōmunionem. Nec tamen ob id eius offensā, qui uim inferret cuiuis de uulgo, paris culpæ fuit apud deū, atq; si sacerdotem percussisset. Sic & de Christianis similiter existimandum est, de quibus iuxta spiritū hæc uerba sunt accipienda. Quum sint inter illos & populus & sacerdotes, quanq̄ omnes sint uncti, & manuū acceperint impositionē, tamen quia sacerdotes bis ununtur, ac gemina manuū impositione consecrantur, iccirco non est dubiū quin pro his districtius iusserit deus, ne tangerentur christi sui.

Prophetae & sacerdotes dicuntur christi

Sacerdotes bis ungt̄.

XXXII

¶ Sic cū omnes christianos audiri oporteat, id est, qui Christum loquuntur, Papa trahit ad suos apostolos tantū, qui nō nisi diabolu loquuntur, & qui spernit diabolu, eius Christum spreuisse iudicandus est.

Profecto nisi plane diabolico spiritu fuerit inflatus, nemo tam mendaciter euangeliū interpretari possit, atq; Luther⁹ interpretatur. Nā apertissime Lucas hæc uerba Christū dixisse testatur septuaginta discipulis, quū hos misisset ad prædicandū. Sic em̄ cap. x. scribit. Post hæc aut̄ designauit dñs Iesus & alios septuaginta, misitq; illos binos ante faciē suā in omnem ciuitatē & locū quo erat ipse uenturus, quibus post multas instructiones subdit. Qui uos audit me audit, & qui uos spernit me spernit. Quod si cunctis Christianis hæc dicta fuissent, oportet & superiora omnia similiter eisdē fuisse dicta. Quare & hoc quoq; dictū est omnibus. Nolite portare sacculū neq; peram neq; calciamenta & neminē per uiam salutaueritis, quod est p̄spicue falsum. Similia tamen uerba Matthæus memorat apostolis dicta fuisse, quū & hi mitterentur ad prædicandū. Qui recipit uos, me recipit: & qui me recipit, recipit eum qui misit me. Sed quū utriq; hoc est, tã apostoli q̄ septuaginta discipuli fuerant in uerbi ministeriū missi, quod ad alteros fuerat dictū, potest & de alteris non incōgruenter intelligi.

Nō oibus dictū est, quos audit, me audit.

Matth. x.

Cæterū quod subinde garrit de Theodidacto prorsus om̄

CONGRESSVS TERTIVS

Cavilli con-
furatio. ni ratione caret. Nam quū Lutherus quemlibet e plebe The-
odidactū esse contendit, consequens est ut is nemini parere de-
beat, neq; quisquā huic aliquid imperare. Stulti igitur Thessa-
lonicenses erant, qui præceptis obtemperabant Pauli, quem
2. Theff. 3. admodum & ipse testatur inquiring. Confidimus autem per
dominum de uobis, q; quæ præcipimus uobis, & faciatis &
Philip. 2. facturi sitis.

I. Corin. 11. Stulti Philippenses ad quos ait. Semper obedistis, non tanq̃
in præsentia mea, sed nunc multo magis in absentia mea. Stul-
ti Corinthij, de quibus & dicit, Collaudo uos fratres q; omnia
mea memoria tenetis, & quemadmodum tradidi uobis insti-

Tit. 3. tuta tenetis. Frustra Titum iubet idem Paulus ut admoneat
CHRISTIANOS, quatenus principatibus ac potestati-
bus subditi sint & magistratibus pareant. Frustra deniq; mā-

Acto. 21. darunt apostoli qui Hierosolymis erant, cæteris Christianis,
qui tum abfuerant, ut abstinerent a sanguine & suffocato, de
q;bus Chrs nihil tradidit. Verè optime nouit Luther⁹, nō om-
nes Lutheranos esse doctos a deo, sed tātum hoc molitur, ut
ipse præ cæteris peculiariter a deo doctus uideatur, ac proin-
de nemini subditus, sed superior cunctis habeatur, atq; omni-
um summus.

XXXIII ¶ Post hæc obiicit sibi de mulieribus q; uetitum sit docere,
Quamobrem nec uideri posse uerbi ministerium eis esse com-
mune cum cæteris, quod tamen ipse commune singulis Chri-
stianis esse contendit. Pluribus itaq; probare nititur, q; liceat
mulieribus docere, q; ius docendi commune sit eis cum ui-
ris, tametsi propter impedimenta quædam suum ius suppo-
nant alijs.

¶ **Q**uæ si quis dicat. Qua ratione, si mulieres eiusmodi ius ha-
beant, PAVLVSHoc ab eis tollere possit. Lutherus hic su-
is fucis hunc locum oblinuit ut non uideatur PAVLV S,
illis ademisse ius docendi simpliciter, sed illic (ut ait) ubi sunt
uiri potentes loqui, ut ne cōfundatur honestas & ordo.

Porh deum immortalem, q̃ nihil pudet Lutherum scriptu-
ras omnes temerare, & ad suam torquere libidinem? Si quis

expendat uerba Pauli, intelliget plane, deum potius q̄ Paulū hāc mulieribus auctoritatem uetuisse. Nam haud multo post præscribit Corinthijs, hoc non hominis, sed dei præceptum I. Cor. 14. esse. Sed Paulum audiamus. Mulieres (inquit) uestræ in ecclesiis sileant, nec enim permissum est eis ut loquantur quemadmodum & lex dicit. Quod si quid discere uolunt, domi suos uiros interrogent. Nam turpe est mulieribus in cœtum loqui. An a uobis sermo dei perfectus est? An in uos solos incidit? Si quis uidetur propheta esse aut spiritualis, agnoscat quæ scribo uobis, q̄ domini sint præcepta. Ecce lector Paulus hic mulieribus primum indicit silentium, idq̄ non tam suo q̄ legis imperio factum esse monstrat, Non est permissum (inquit) eis ut loquantur, sed ut subditæ sint quemadmodum & lex dicit, hoc est, lex nō permittit eas in ecclesiis loqui. Sic enim. 3. Genesis mulieri dixit deus. Sub uiri potestate eris, & ipse dominabitur tibi. Quod si quis forte roget, num licebit illis, quum uiderentur quauis ambigant, scissitari quospiam? Respondet Paulus. Si quid mulieres discere uolunt, domi suos uiros interrogent. Vides ergo lector tantum abesse, ut eas docere sinat PAVLVS, ut etiam de rebus necessarijs non patiat eas in ecclesiis quemquā percōtari. Quin & adiicit turpe esse mulieribus in cœtum loqui. Quod si forsā huic admonitioni Corinthij nollent acquiescere, sed morem hactenus ab eis assuetum sequi, tamen quia nec ipsi primi nec soli sint qui Christi religionem amplectuntur, ostendit illos aliarum ecclesiarum ritibus sese conformare debere, & maxime q̄ dei præceptum sit, quod iam eis tradidit obseruandum. Quis itaque nō plane cernit mulieribus ademptum esse ius docendi publice, quū & eis loquēdi ius p̄cepto dei penit⁹ in ecclesiis auferat

Mulieres ue:
tant docere.Nō sinūt mu:
lieres in ecclia:
loqui.

¶ Et tñ adhuc mordic⁹ insistit Luther⁹, ut liceat mulierib⁹ XXXIII. prophetare & docere, pro q̄re nōnulla producit testimonia. Sed aduertēdū q̄ prophetare uarijs modis accipit. Nōnunq̄ idē est, q̄ per exuberantiā spūs magnificate deum, hoc modo prophetare dicebantur hi, quibus baptismo suscepto manus imposuit Paulus, quēadmodū in actis cap. 19. traditur. Tunc em̄ communiter omnes ad dilapsam spūs linguis loquebant

Prophetare
multifariam
accipitur
Primo,

CONGRESSVS TERTIVS

- & prophetabant, hoc est magnifica dei locuti sunt, quēadmo
 Secundo dū & act. 2. decimoq; scribit apertius. Alius prophetandi mo
 dus est uaticinari de futuris, & ad hunc modū legitur Agab⁹
 Tertio prophetasse. II. & 21. act. Tertius prophetādi modus, est scri
 pturas & linguas interpretari, quomodo crebrius apud Pau
 lum usurpatur. Iam ex his facile patebit nihil prodesse Luthe
 Iohelis. 2. ro testimonia quæ protulit. Et primo Iohelis testimoniū, qd
 producit sic dicentis. Et prophetabunt filiæ uestræ. Petr⁹ do
 cet impletū fuisse quando spiritus sanctus uisibiliter descendit
 in apostolos & cæteros, qui tū credentes aderant in die pente
 Actorū. 2. costes. Sic em̄ scribit cap. 2. hoc est quod dictum est per pro
 Iohel. 2. phetā Iohel. Et erit in nouissimis diebus dicit deus, effundam
 de spiritu meo super omnē carnē, Et prophetabunt filij uestri
 & filiæ uestræ. Sed ita prophetare non erat aliud q̄ dei magni
 fica loqui, quēadmodū iam diximus. Verū istud prophetan
 di genus aliud est ab officio docendi publice.
- Acto. 2. „ Quod subinde recenset de quatuor filiabus Philippi, Ma
 Exo. 15 „ riarq; sorore Moſi, Olda quoq; & Dibora, nihil cōtra nos fa
 cit, quū nulla istarum publico docendi munere fungebatur,
 sed uel de rebus futuris uaticinabantur, uel priuatim quosdā
 admonebant.
- Lucæ. I. Cæteræ, uirgo beatissima, quæ dñm Iesum nobis peperit,
 quid mirū, si peculiari priuilegio totā ecclesiā adhuc suo can
 Maria super tico doceat. Quid mirum, si uerbi mater, uerbum ipsum cun
 omnes priui Etis annunciet? Ingentē præ cæteris, hæc singularis & eximia
 legiata uirgo mereſ prærogatiuā, quæ sola inter cæteras deū enixa
 est. Quare quod huic uni peculiariter donatum est, non debet
 ad cæteras argumento trahi. Væ miseris illis qui uirginis hu
 ius gloriosæ præcellentiā, uel pilo minuere student, quod ta
 Punient Mas rix laude; mi men a Lutheranis audio factitatū. Propter quod haud dubie
 auentes. manet eos ultio diuina, nisi maturius resipiscant: utquūq; fue
 rit, uel de hac beatissima uel de cæteris, priuilegia paucorū (uti
 Hieronymus ait) non faciunt legem communem
- XXXV ¶ Quod postremo subiicit ex Paulo, falsissimū est. Nusq̄
 docet Paulus mulierē debere prophetare uelato uel non ue
 lato capite. Sic em̄ possit & uelato capite docere, quod tamen

omnino Paulus in cætū fieri uetuit. Hoc tamen dicit, q̄ omnis mulier orans aut prophetans, non uelato capite, dehonestat caput suū. Sed hoc longe diuersum est ab illo. Neq̄ enim ex hoc infertur q̄ liceat ei prophetare. Stat ergo uerbū Pauli qui nec sibi nec scripturis contrarius est, V etat omnino mulieribus, ne quid in ecclesia uiris loquant̄, idq̄ dicit lege præscriptū eis esse, & præcepto dei. Quamobrē & ius publice docendi uiros, mulieribus penitus ademptū est. Ex quo & liquet docendi ministeriū non esse christianis omnibus commune, Sed iam concludentem Lutherum aduertamus.

I. Corin. 11

I. Corin. 14

XXXVI

¶ Concludimus ergo his robustissimis scripturis confirmati, unū esse dūtaxat idq̄ cōmune omnibus christianis in ecclesia ministeriū uerbi, q̄ omnes loqui & iudicare possunt, & omnes audire tenentur. Et quum scriptura aliud ministeriū ignoret, querimus ab idolis papisticis unde habeant suum ministeriū illud incōmunicabile omnibus. Agite, prodite uiri papenses, ostendite unum iota scripturæ de ministerio uestro. Haftenus ille.

Intelligis (opinor) iam optime lector, q̄ ex nihilo sic attolli suas cristas Lutherus. Abunde liquet ex superioribus ministeriū pastoz & præsidū, non esse christianis omnibus commune. Sed adhuc non grauabimur aliud irreuincibile testimoniu afferre, quo fiat perspicuū neutiq̄ conuenire mulieribus ministerium istud.

Docendi munus nō cōpetit mulierib⁹.

Constat utiq̄ multas & egregias scēminas dominū Iesum secutas fuisse, quæ etiā post ascensionē eius sancte inter ap̄los conuersabant. Hæ Christi concionibus & publicis & priuatis interfuerunt, perspexerunt miracula, sanctissimā eius uitæ consuetudinē contemplabant. Et tamen quū asciscendus erat alius in ministeriū Iudæ, mulieres ipsas, quæ fuerant alio qui præstantissimæ, Petrus exclusit penitus. Sic em̄ in actis capi. I. tradit̄. Oportet (inquit) ex his uiris, qui nobiscum uersati sunt, toto tēpore quo dñs perpetuā uitæ cōsuetudinē egit nobiscū &c. Manifestū igit̄ est, non potuisse scēminā ad illi⁹ ministerij sortē assumi, quandoquidē ex uiris hunc oportuisse delectū fieri Petrus tā aperte doceat.

Luc. 8, 23, 24

L

CONGRESSVS TERTIVS

Cernis ergo lector quod nihil profecerit hoc impetu Lutherus, quum nondum ostenderit uerbi ministerium singulis ex æquo conuenire christianis, sed neque unquam poterit. Quonia si, quod Lutherus conatur, nullum esset in ecclesia ministerium, quod non in singulos tam uiros quam mulieres ex pari competeret, non exemisset Petrus mulieres in cooptatione Matthiæ, neque Paulus easdem in ecclesiis loqui toties uetuisset. Sed hac arte, muliercularum gratiam conciliare sibi studuit.

I. Petri. 5 Adde, quod Petrus non solos eos qui presbyteri constituti fuissent, admonuisset, ut gregem pascerent, sed indiscriminatim id christianos omnes in communi fuisset adhortatus. Paulus etiam quum & ipse Mileti presbyteros ab Epheso conuocasset, non dixisset eis peculiariter. Attendite uobis & cuncto gregi, in quo uos spiritus sanctus posuit episcopos, ad regendum ecclesiam dei, quam acquisiuit sanguine suo. Si spiritus sanctus presbyteris commiserit ecclesiam regendam, palam est & eos ministerium quoddam habere, quod non est gregi cum eis commune. Neque unquam spiritus, inter illos & gregem fecisset discrimen, si non aliquo ministerio fungerent in gregem, quod gregi uicissim in illos fungi non liceret.

Acto. 20 Adiciamus & istud, quod quum illius temporis presbyteri, quum per homines manibus impositis ordinarentur, fuissent nihilominus a spiritu sancto constituti, quemadmodum & Paulus hic asseuerat ob regendam ecclesiam, non est dubium, quin ea, quae concorditer ecclesiis illi tradiderunt, a spiritu sancto fuisse profecta. Neque enim credibile est tam celeriter post ipsius spiritus dilapsum, ullum dogma peruersum ab omnibus ecclesiis fuisse receptum.

XXXVII ¶ Testatur equidem Egesippus, Aniceti temporibus, quem a Petro numerat undecimum, ecclesiam permansisse uirginem. Cuius uerba si quis forte desideret, subiungam. Usque ad illa tempora (inquit) uirgo munda & immaculata permanit ecclesia, corruptoribus ueritatis & diuini uerbi temeratoribus, aut nusquam omnino extantibus, aut etiam, si qui forte fuerant, in occultis & abditis hiatibus terrae dilitescentibus. Ecce lector nondum penetrauit in ecclesiam publicus quispiam ueritatis corruptor & diuini uerbi temerator.

Quod diu male-
rit ecclesia in-
contaminata.

Simile quiddā & Irenæus, qui Policarpū Iohannis apostoli discipulum audiuit, de Sotheris Aniceti successoris tempore scribit, Aniceto (inquit) successit Sother, qui nunc duodecimo loco ab aplis episcopatus sortē obtinet, & easdē quas apostoli tradiderunt prædicationes diuinæ fidei, integras illibatasq; custodit. At quorsum ista? Nimirum ut intelligamus, illud syncærum incorruptumq; fuisse dogma, quod ab eius temporis scriptoribus unanimiter fuisse traditum. Quum igitur orthodoxi cuncti, qui temporibus ipsis, quicquā scripserant palam testentur, presbyteros uere fuisse sacerdotes, ministeriūq; peculiare super gregem habuisse, quis dubitabit quin istud solidum & ueracissimum dogma sit. Sed age iam istud ostendamus.

Presbyteri habuerunt ministeriū singulare

¶ Cōplures utiq; scriptores, tū græcos, tū latinos recensimus, nūc solū pontifices memorabimus, qui Petro successerunt. De Clemēte supra diximus. Successit autē huic Anacletus, in cuius decretis ita tradit. Porro et Hierosolymitarū primus archiepūs B. Iacobus, qui iustus dicebat, & secundū carnem, domini nuncupatus est frater, a Petro, Iacobo, & Ioanne apostolis est ordinatus, successoribus uidelicet dantibus formā eorū, ut minus q̄ a tribus ep̄is, reliquis omnibus assensum præbentibus, nullatenus ep̄us ordinet, & cōmuni uoto ordinatio celebret. Reliqui uero sacerdotes a proprio ordinent ep̄o, ita, ut ciues & alij sacerdotes assensum præbeant & ieiunantes ordinationē celebrēt. Similiter & diaconi ordinent. Cæterorū autē graduū distributio, triū ueraciū testium, ep̄i scilicet probatiōe sufficere potest. Et rursus in eisdē. Sacerdotū fratres ordo bipartitus est. Et sicut dominus illū cōstituit, a nullo debet perturbari. Scitis autē a domino apostolos esse electos, & cōstitutos, & postea per diuersas prouincias ad prædicandū dispersos. Cū uero messis cœpisset crescere, uidēs paucos esse operarios ad eorū adiuuentū septuaginta eligi præcepit discipulos. Ep̄i uero duodecim apostolorū. Presbyteri q̄q; septuaginta discipulorū locum tenent. Hæc Anacletus.

XXXVIII

Iacobus iustus archiep̄s Hierosoly.

Episcoporum ordinatio.

Post hūc successit Euaristus, in cuius decretis ita legitur. Vnū nos fratres sentire oportet, & agere, ut sicut legimus, in

CONGRESSVS TERTIVS,

nobis unū cor & una anima esse probet. Scimus nāq; sicut & a patribus accepimus Christū esse caput, cuius & mēbra sumus, & ideo unū patrē habem⁹ dñm in cœlis. Sacerdotes uero uice Christi legatione funguntur in ecclesia.

Post hunc Alexander electus fuit, qui similiter in suis decretis, postq̄ ueruerat sacerdotes a clericis iniuste accusari, tandem subdit, peius malum fore non æstimo, q̄ christianos suis inuidere sacerdotibus.

Sixtus insup Alexandri successor in suis decretis ita scribit, Cognoscat uestra sapientia fratres charissimi, quia in hac sancta apostolica sede, a nobis, & reliquis episcopis, cæterisq; dñi sacerdotibus statutū est, ut sacra uasa nō ab alijs, q̄ a sacratis dominoq; dicatis contrectentur hominibus.

Thelesphorus itidē successor Sixti de sacerdotibus & ep̄is loquens in decretis suis ait. Ipsi autē qui proprio ore corp⁹ dñi conficiunt, ab omnibus sunt obediendi, & timēdi & nō dilacerandi aut detrahendi, quia a quibus se dñi populus benedici, saluari, & instrui cupit, nullatenus eos debet arguere, nec uulgus in eorū accusationē suscipi. Populus em̄ ab eis docendus est & corripendus, nō ipsi ab eo, quia nō est discipulus super magistrū. Nullo ergo modo dñi pontifices & reliqui sacerdotes, quibus dñi cōmissa est plæbs, rite populum possunt corrigere, si deceptionis se cognouerint laqueo infestari. Unde iustū est omnes in uniuerso orbe doctores legis, ea quæ legis sunt sapere, & nō sacerdotes dñi labijs suis, aut quibuslibet machinationibus maculare. Dum em̄ ipsos disponūt, aut cupiunt maculare, potius seipsos maculant & uulnerant. Dei ergo ordinationē accusat qua constituunt, qui sacerdotes accusat uel damnari cupit.

Eginus uero qui Thelesphoro successit, nullā de sacerdotibus sub hoc nomine mentionē facit in decretis, quæ cōmuniter canonibus apostolorum annectuntur.

Sed neq; Pius qui successit illi quanq̄ Ibo Carnotēsis ep̄s, uir mire diligens, in quinta parte collectionū suarū sic recenset Piū ipsum tradidisse. Sicut qui ecclesiā dei uastat eiusq; prædia & donaria expoliat & inuadit sit sacrilegus, sic & ille qui eius

sacerdotes insequit, sacrilegij reus existit, & sacrilegus iudicaf
Sed quid multis opus est.

Hos omnes constat ante Sotherē & Anicetū urbis Ro-
manæ fuisse epōs, & hæc de sacerdotibus quæ iā recensuim⁹
aperte tradidisse. Quare quū Egesippi pariter & Irenæi testi-
monijs, ut ostendimus, patet ecclesiā ad Sotheris & Aniceti
tempora permansisse uirginē incorruptā & inuiolatā, non quæ
unquā uiolari possit, sed quæ nondū quisquē in eā irreperit hæresi-
archa, qui publice conatus fuisset eā contaminare, manifestū
est identidē & ministerium ipsum, quod sacerdotū proprium
est, non tū fuisse plæbi cōmune. Id quod iustissima ratione di-
uinitus ordinatū est. Plæbs em̄ formā gregis tenet, cui regen-
do, sacerdotes uelut pastores præficiuntur. Propter quod & Iohan. 21.
Christus Petro iam tertio dixit. Pasce oues meas. Et profecto
quæadmodū, oues ubi pastores abfuerint, pluribus malis affici-
untur. Quædā em̄ aberrant & dispergunt a reliquo grege, quæ-
dam in morbos incidunt, quibus nisi medela protinus adhibe-
atur, euadunt incurabiles. Aliæ a lupis atque cæteris id genus
crudelibus fætis deuorant. Nonnullæ quæ nō statis ad aquas &
pascua ducant remporibus, siti fameque sæpius intermoriuntur.
Sic nimirū & populus (nisi maxima sollicitudine pastores eui-
gilent) quidā in morbos animi dilabunt, & in omne scelus ru-
unt, quidam per hæreticos & scismaticos deperiunt & lanian-
tur misere. Multi fame siti que pereunt ob diuini uerbi penuriā.
Innumeri denique per inuia discurrunt, & a recto tramite lon-
gius diuagant, ut quæadmodū in prouerbij Solomon ait. V. Prouer. 11.
ubi nō est gubernator, dissipabit populus. Ista, nisi cotidie fieri
nostris oculis conspiciamur, auderet forte quisquē impudētis
or ea penitus inficiari. At cōpertissimū habemus, ubi sacerdo-
tes gregē sibi cōmissum pascunt uerbo, pariter & exēplo, po-
pulus a multis erroribus cohibet. Et contra, quū sacerdotes of-
ficia sua negligentius agunt, populus in malorū omniū bara-
trū, preceps corruit. Ea propter haud dubie Christus, quū pu-
sillū admodū haberet gregē, duodecim aplos instituit, quibus
& septuaginta discipulos adiecit utrisque mandans, ut docerēt
plæbē, Petro tamen (quæ suo gregi primariū reliquit pastorē)

CONGRESSVS TERTIVS

id officij peculiarius iniunxit, nimirū, ut si se amaret, gregem suū studiose pasceret. Præter hæc, & apostolis siue per Christum, seu per Christi spiritū facta est potestas, ut illi pro suo iudicio presbyteros consecrarent, consecratosq; præficerent ecclesiis. Neq; defuit sponso futuræ gratiæ, quoties illi cuipiā ad hunc finē, suas essent imposituri manus.

XL ¶ Iam (opinor) intelligis lector, & neutiq; obscure, totā Lutheri iactantiam, quā aduersus sacrum sacerdotium euomuit, prorsus in nihilū euanuisse. Vbi nunc est quod tam arroganter affirmarat nullū esse uisibile sacerdotiū, nisi quod humanis mendacijs esset per Satanam erectū? Iam enim abunde constitit sacerdotiū aliquod esse quod non cunctis christianis cōmune sit, idemq; diuinitus fuisse institutum. Et sane si de uocabulo sacerdotij nusq; extaret sermo, tamē q; de re sacerdotij, hoc est de presbyteratu in scripturis tā copiose traditū sit, nimisq; stolidū fuerit ipsum incessere uelle. Cæterū q; tam res q; notissima menclatura sacerdotij palam ex ipsis scripturis asseratur, tantusq; huic negotio priscorum numerus unanimiter astipulet nec sit quisq;, aut ex recensioribus, aut ex ueteribus illis orthodoxis qui dissideat, sed nec ulla queat adduci aut ratio aut scriptura qua possit inferri contrariū, quid insanius aut impudentius cogitari poterit q; huic tam clarissimæ ueritati tenebras uel las iniicere conari? Quoniam igitur hactenus firmatū est sacerdotium, quo stabilito non possunt non cōsequi cætera que de sacrificio missæ tradita sunt a patribus, nihil opus fuerit hic reliqua conuellere, quæ Lutherus contra missæ sacrificium non minus stolide q; impie deblaterauit. Nam alibi fufius ea res a nobis tractatur, nimirū in apologia qua Lutheri cauillos in libellum illustrissimi pariter & doctissimi regis explosim⁹. Quamobrem & huius disceptationis hic iam finis esto.

Solū JESU Paderb.

Coloniæ in officina honesti ciuis Petri Quentel

Anno M. D. XXV.